

**Bachelor Theater
Bachelor Docent Theater
Amsterdamse Hogeschool
voor de Kunsten**

*Verslag van de beperkte opleidingsbeoordeling
6 en 7 oktober 2014*

Utrecht
december 2014
www.AeQui.nl

Evaluatiebureau voor het hoger onderwijs

 Dit document laat zich het beste dubbelzijdig afdrukken.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Samenvatting	4
Colofon	6
Inleiding	7
1. Beoogde eindkwalificaties	9
2. Onderwijsleeromgeving.....	12
3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	21
Bijlagen	27
Bijlage 1 Visitatiecommissie	28
Bijlage 2 Programma visitatie	30
Bijlage 3 Kwantitatieve gegevens	32
Bijlage 4 Eindkwalificaties.....	33
Bijlage 5 Bestudeerde documenten.....	37
Bijlage 6 Onafhankelijkheidsverklaringen.....	38

Samenvatting

Op 6 en 7 oktober zijn de B Theater en de B Docent Theater van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten gevisiteerd door een commissie van AeQui. Het totaaloordeel van de commissie is **goed**.

De doelstellingen

De visitatiecommissie beoordeelt de beoogde eindkwalificaties als **goed**. De visitatiecommissie heeft vastgesteld dat de profielen en doelstellingen van de bacheloropleidingen Theater en Docent Theater goed geconcretiseerd zijn qua inhoud, niveau en oriëntatie. Ook voldoen zij aan wat er vanuit internationaal perspectief verwacht wordt van een theateropleiding, zoals onder meer blijkt uit de vergelijking met de Dublin Descriptoren. De commissie prijst de heldere en zelfbewuste manier waarop beide opleidingen (en de richtingen daarbinnen) hun profiel en beoogde eindkwalificaties hebben geformuleerd, waarbij de focus op kunstenaarschap versterkt wordt door een zorgvuldige aandacht voor de ambachtelijke dimensie van het theater maken en doceren. De commissie is zeer positief over de weg die is ingeslagen om te zoeken naar de verbinding tussen de opleidingen onderling, zowel met andere kunstdisciplines als met de samenleving in het algemeen. Zij heeft kunnen vaststellen dat alle richtingen hun doelstellingen actueel en relevant houden door de uitwisseling met relevante instituten in het werkveld en door nadrukkelijk open te staan voor vernieuwing en verbetering. De visitatiecommissie constateert daarbij dat het profiel van de ATKA (waarin Acteren en Kleinkunst zijn samengebracht) vergeleken bij de andere richtingen nog niet van eenzelfde onderscheidend niveau is. Maar de commissie ziet dat ook hier belangrijke stappen zijn gezet en dat de opleiding ernaar streeft meer te profiteren van de transitie die is ingezet in de Theaterschool.

De onderwijsleeromgeving

De visitatiecommissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie de onderwijsleeromgeving als **excellent**. Volgens de visitatiecommissie bieden de opleidingen Theater en Docent Theater een zeer veelzijdige, uitdagende en samenhangende leeromgeving waarin studenten hun vak grondig leren beheersen en zich kunnen ontwikkelen tot acteurs, theatermakers en docenten die zich op hun eigen manier weten te verhouden tot de dis-

cipline. De commissie prijst de vakmatige en zorgvuldige manier waarop de artistiek leiders en docenten het talent van studenten ontwikkelen en ondersteunen. De leden van het docententeam zijn gedreven en betrokken, en combineren hun vakmatige deskundigheid met hun grote professionele ervaring als theatermakers. Een sterk onderscheidend element in de opleidingen, volgens de commissie, is de manier waarop studenten uit de diverse theateropleidingen het theatervak leren door gezamenlijk te werken aan projecten en producties. Daarmee leren zij acteren, theater maken en doceren in een context die de beroepspraktijk simuleert. De visitatiecommissie is verder positief over de vernieuwingen binnen het curriculum van de opleiding Docent Theater en zou deze willen aanmoedigen om nog sterker in te zetten op een balans tussen de didactische/pedagogische en de artistieke aspecten van het vak.

De opleidingen vormen intern en onderling een hechte gemeenschap van betrokken studenten, docenten en alumni, zo heeft de commissie kunnen vaststellen. Ook prijst de commissie de innovatieve initiatieven die genomen zijn om een 'dynamische ontmoetingsruimte' te creëren waarin de opleidingen op verschillende wijze met elkaar en met de buitenwereld in dialoog treden. De studeerbaarheid is dan ook gewaarborgd door de kleinschaligheid van de opleidingen, de grote focus op studentbegeleiding en de vele gezamenlijke producties die studenten in staat stellen van elkaar te leren. De commissie ziet dat het proces van verandering en de focus op samenwerking door alle betrokkenen wordt gedragen en dat men gezamenlijk zeer gemotiveerd is om steeds opnieuw de programma's te verbeteren. Zij moedigt de opleidingen aan voort te bouwen op deze weg en te blijven inzetten op de samenwerking tussen de opleidingen en richtingen. Volgens de commissie zijn de faciliteiten van de Theaterschool van een uitzonderlijke kwaliteit en passen daarmee uitstekend bij de doelen die de programma's zichzelf gesteld hebben. Kortgezegd zijn de programma's in alle opzichten van een hoge kwaliteit en daarin een voorbeeld voor andere theateropleidingen, zowel nationaal als internationaal.

De toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De visitatiecommissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie de toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties als **goed**. De visitatiecommissie heeft kunnen vaststellen dat de opleidingen een evaluatie- en toetssysteem hanteren dat valide, objectief en transparant is: de toetsen en evaluaties zijn gebaseerd op de specifieke leerdoelen en onderwijsvormen van elk vak en de opleidingen maken per onderwijsonderdeel gebruik van beoordelingsformulieren die voorafgaand aan de evaluatie aan studenten worden voorgelegd. De objectiviteit wordt ook gewaarborgd doordat bij producties, stagen en afstudeerprojecten altijd meerdere beoordelaars betrokken zijn. Voorts prijst de commissie de centrale rol van de halfjaarlijkse semesterbeoordelingen binnen de beoordelingssystematiek van de opleidingen, waarbij studenten door het hele docententeam vakoverstijgend en integraal op hun ontwikkeling worden beoordeeld op basis van de geformuleerde competenties en leerdoelen. Deze vorm van evaluatie garandeert de intersubjectiviteit van de beoordelingen en zorgt ervoor dat de beoordelingscriteria actueel blijven in relatie tot de eisen in het beroepenveld. Wel is de visitatiecommissie van mening dat de opleidingen meer zouden kunnen profiteren van bestaande visies op beoordelingen binnen hun eigen muren. De examencommissie zou daarbij een sterkere rol kunnen krijgen in het stroomlijnen en afstemmen van evaluatie- en beoordelingsprocedures.

De visitatiecommissie heeft kunnen vaststellen dat het gerealiseerde niveau van de studenten

over de gehele breedte goed is en voldoet aan de normen van een hbo-opleiding in theater. De commissie heeft van elke opleiding de afstudeervoorstellingen van tenminste 15 studenten bezocht en de bijhorende afstudeerscripties/essays beoordeeld. Zij is onder de indruk van de manier waarop de studenten de doelstellingen van de opleidingen realiseren: zij zijn vaktechnisch bekwaam en dragen zelfbewust hun kunstenaarschap uit. Studenten en alumni met wie de commissie gesproken heeft zijn gedreven, hebben een eigen en zelfbewuste visie op hun vak en kunnen de plaats daarvan binnen het theaterdomein en de samenleving als geheel uitstekend onder woorden brengen.

Aanbevelingen

De visitatiecommissie is van mening dat de opzet en vormgeving van de programma's uitstekend passen bij de doelstellingen van de opleidingen en de huidige eisen in het veld. Wel wijst zij erop dat voldoende aandacht voor actuele dramaturgie en grote zaalproducties wenselijk is. Ook denkt zij dat de ontwikkelingen die nu in het beroepenveld en de samenleving gaande zijn vragen om een nadruk op conceptontwikkeling en het vermogen van studenten om te kunnen reflecteren – het stellen van de 'waarom-vraag' – op de keuzes die zij maken bij het theater maken. Om dit aspect te ondersteunen zouden de curricula in de toekomst studenten meer ruimte en tijd kunnen bieden om in alle rust te werken en te experimenteren.

Alle standaarden van het NVAO kader zijn positief beoordeeld (excellent en goed) en op die grond geeft de visitatiecommissie een positief advies inzake accreditatie van de opleidingen Bachelor Theater en Bachelor Docent Theater.

Namens de voltallige visitatiecommissie,

Utrecht, december 2014

Drs R. van Aalst
Voorzitter

Dr J.M. Batteau
Secretaris

Colofon

Instelling en opleiding

Instelling: Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten
Postadres: Postbus 15079, 1001 MB Amsterdam
Telefoon: 020-527 7710
Status instelling: bekostigd
Resultaat instellingstoets kwaliteitszorg: positief

Opleiding: Bachelor Theater
Niveau: hbo
Aantal studiepunten: 240 ECTS
Titel: Bachelor of Theatre
Locatie: Amsterdam
Variant: voltijd
Croho-nummer: 34860

Opleiding: Bachelor Docent Theater
Niveau: hbo
Aantal studiepunten: 240 ECTS
Titel: Bachelor of Theatre in Education
Locatie: Amsterdam
Variant: voltijd
Croho-nummer: 34745

Kwantitatieve gegevens van de opleidingen zijn weergegeven in bijlage 3.

Voor kwaliteit verantwoordelijke bestuurder: Jan Zoet, directeur de Theaterschool AHK
Contactpersoon met betrekking tot kwaliteit van de opleiding: Nel van Dijk
Contactgegevens: nel.vandijk@ahk.nl / T. 020-527 77 16

Visitatiecommissie

Cees Debets, werkveld- en domeindeskundige
An-Marie Lambrechts, werkveld- en domeindeskundige
Moniek Merckx, werkveld- en domeindeskundige
Iris Volkers, studentlid
Raoul van Aalst, voorzitter
Jesseka Batteau, secretaris

De commissie is vooraf voorgelegd aan de NVAO; de NVAO heeft ingestemd met de samenstelling.

De visitatie is uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van
AeQui VBI
Vlindersingel 220
3544 VM Utrecht
(030) 87 820 87
www.AeQui.nl

Inleiding

De Theaterschool maakt onderdeel uit van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten (AHK), samen met de Academie voor Beeldende Vorming, het Conservatorium van Amsterdam, de Nederlandse Filmacademie, de Reinwardt Academie en de Academie van Bouwkunst. De theaterschool biedt 12 bachelors en 2 masters in theater en dans die een afspiegeling vormen van het huidige professionele podiumkunstenlandschap. De Theaterschool omvat in totaal circa 580 studenten en 210 docenten en medewerkers.

Het instituut

De Theaterschool ontstond in 1968 als een samenwerkingsverband van een aantal Amsterdamse theater- en dansscholen, waaronder de Toneelschool, de Academie voor Kleinkunst, de Scapino Dansacademie en de Nel Roos Academie voor ballet. Sinds 1988 is de Theaterschool als theaterfaculteit onderdeel van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten en is het opleidingsaanbod gegroeid. In 1996 zijn alle theateropleidingen en dansopleidingen van de Theaterschool ondergebracht in één gebouw aan de Jodenbreestraat. In 2002 en 2007 zijn daar de opleiding Productie Podiumkunsten respectievelijk de opleiding Scenografie als nieuwe opleidingen aan toegevoegd. Sinds 2011 verkeert de Theaterschool in een periode van transitie waarin de opleidingen gezamenlijk werken aan de vernieuwing van het instituut. De missie voor het instituut is vastgelegd in de nota Actieplan Veranderproces 2012. Met deze nieuwe missie levert de Theaterschool ook een bijdrage aan het Instellingsplan 2013-2018 van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten. De nieuwe directeur van de Theaterschool, aangetreden in 2013, heeft inmiddels een aantal initiatieven genomen om met alle opleidingen samen na te denken over de toekomst en profiel van de Theaterschool, waarbij de school zich sterk wil toeleggen op de verbinding met andere (kunst)disciplines, de stad en de samenleving.

Voor alle opleidingen is de noodzaak van kunst een belangrijk uitgangspunt. Een kritische, bevragende en nieuwsgierige houding wordt vanzelfsprekend geacht, bij zowel spelers, theatermakers als docenten. Het instituut streeft ernaar zelfbewuste, technisch en artistiek goed ontwikkelde kunstenaars af te leveren die steeds weer nieuwe speelplekken, werkvormen en publieksgroepen weten te ontginnen. De visie van de Theaterschool vertrekt vanuit een sterke eigen identiteit maar is ook doordrongen van het feit dat podiumkunstenaars geconfronteerd worden met grote veranderingen in de beroepspraktijk. Deze veranderingen wil het instituut nadrukkelijk

aan de orde stellen en onderzoeken. Niet alleen als context waarin de toekomstige theaterkunstenaar zal moeten functioneren, maar ook als bron van inspiratie voor de podiumkunsten.

Om beter in te kunnen spelen op de ontwikkelingen in de onderwijs- en beroepspraktijk heeft de Theaterschool sinds eind 2013 een nieuwe organisatiestructuur ingevoerd waarbij de scheiding tussen de disciplines dans en theater is losgelaten. In plaats van de afdelingen 'Theater', 'Dans' en 'STP' (Scenografie, Techniek en Productie) werkt men met vier clusters van opleidingen op basis van gemeenschappelijke gerichtheid en profilering: Uitvoerenden, Makers, *Creative Team* en Docenten. Het cluster Uitvoerenden omvat de Nationale Balletacademie, Opleiding Hedendaagse Dans en de Amsterdamse Toneelschool&Kleinkunstacademie (ATKA). Onder het cluster Makers vallen de Mime Opleiding, School voor Nieuwe Dansontwikkeling, DasArts – Master of Theatre en de Amsterdam Master of Choreography. Het cluster Creative Team bestaat uit de opleidingen Regie, Scenografie, Techniek en Theater (OTT) en Productie Podiumkunsten (OPP). Het cluster Docenten wordt gevormd door de opleidingen Docent Dans en Docent Theater. Het ingezette veranderingsproces binnen de Theaterschool gaat gepaard met personele wisselingen. De artistieke leiding van een aantal richtingen is in het afgelopen jaar vernieuwd. Zo is per september 2013 een nieuwe artistiek leider voor de opleiding Docent Theater aangesteld, en bij Theater, richting Regie, is na een geleidelijke inwerkperiode vanaf januari eveneens een nieuwe artistiek leider aangetreden per september 2014.

De opleidingen

De opleiding Theater en de opleiding Docent Theater zijn elk voltijd bachelorprogramma's van 4 jaar (240 EC). De programma's hebben als doel studenten

op te leiden tot gedreven en vakbekwame theatermakers, acteurs en docenten die in staat zijn hun vak uit te oefenen in het gevarieerde en in toenemende mate hybride professionele domein van theater en theatereducatie. De opleiding Theater omvat zes richtingen (door de Theaterschool 'opleidingen' genoemd) die uiteenvallen in twee uitstroomprofielen: acteur/speler en theatermaker. Onder het uitstroomprofiel acteur vallen de richtingen Amsterdamse Toneelschool&Kleinkunst-academie en de Mime Opleiding. Onder uitstroomprofiel Theatermaker vallen de richtingen Regie, Scenografie, Techniek en Theater en Productie Podiumkunsten. Hoewel de studenten van dit uitstroomprofiel verschillende beroepen zullen gaan beoefenen, worden zij door de theateropleiding allen als theatermaker benaderd. De opleiding Docent Theater heeft één uitstroomprofiel. Volgens de opleiding zijn theaterdocenten in de eerste plaats theatermakers die zich richten op een brede context en gespecialiseerd zijn in het werken met niet getrainde spelers.

De opleidingsprogramma's zijn op een vergelijkbare manier opgebouwd. Beide stellen de ontwikkeling van het vakmanschap en kunstenaarschap van de individuele student centraal. Studenten krijgen een brede basis van kennis en vaktechnieken aangeboden, maar leren daarnaast ook hun creatieve vermogen te ontwikkelen en zich artistiek te verhouden tot de discipline, het publiek en de maatschappij. Een groot deel van de programma's bestaat uit producties en projecten waarin studenten leren om vanuit hun specifieke richting gezamenlijk theater te maken. De curricula werken vanuit een basis waarin verschillende aspecten van het vakgebied aan de orde komen, naar een top, waarin de student bij het afstuderen tot een persoonlijke integratie van alle aspecten komt. Het eerste jaar is gericht op het leggen van een inhoudelijke en technisch fundament, het tweede

jaar is gericht op de vaktechnische verdieping. Het individuele talent wordt in dit jaar verder ontgonnen en studenten leren er een professionele en persoonlijke samenhang in aan te brengen. Het derde jaar bouwt hierop voort. Studenten lopen stages (of assistentschappen) en nemen deel aan projecten waarin wordt samengewerkt met andere studenten. In het vierde jaar staat het samen werken aan voorstellingen centraal met als focus de zelfstandigheid en verdere profilering van de (theater)persoonlijkheid van de student.

De visitatie

De Theaterschool heeft aan AeQui VBI opdracht gegeven onderhavige visitatie uit te voeren. Hiertoe heeft AeQui een onafhankelijke en ter zake kundige commissie samengesteld. Met vertegenwoordigers van de opleidingen heeft een voorbereidend gesprek plaatsgevonden. In dat gesprek is het programma en de invulling van de gesprekken en gesprekspartners vastgesteld. De commissie heeft tijdens de visitatie dit programma doorlopen. Voor een overzicht van het programma van de visitatie, zie bijlage 2.

De opleidingen hebben twee weken voorafgaand aan het visitatiebezoek een aankondiging verspreid voor het geplande open spreekuur. De visitatiecommissie heeft de eindvoorstellingen van beide opleidingen bezocht en de inhoud en beoordeling van de afsluitende scripties/essays van deze studenten bekeken. De commissie heeft de beoordeling in onafhankelijkheid uitgevoerd; aan het einde van de visitatie zijn de opleidingen in kennis gesteld van de bevindingen en conclusies van de commissie.

Deze rapportage is in november 2014 in concept toegestuurd aan de Theaterschool, de reacties van de opleidingen zijn verwerkt tot deze definitieve rapportage.

1. Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting: De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

De visitatiecommissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie de beoogde eindkwalificaties als **goed**. De visitatiecommissie heeft vastgesteld dat de profielen en doelstellingen van de bacheloropleidingen Theater en Docent Theater goed geconcretiseerd zijn qua inhoud, niveau en oriëntatie. Ook voldoen zij aan wat er vanuit internationaal perspectief verwacht wordt van een theateropleiding, zoals onder meer blijkt uit de vergelijking met de Dublin Descriptoren. De commissie prijst de heldere en zelfbewuste manier waarop beide opleidingen (en de richtingen daarbinnen) hun profiel en beoogde eindkwalificaties hebben geformuleerd, waarbij de focus op kunstenaarschap versterkt wordt door een zorgvuldige aandacht voor de ambachtelijke dimensie van het theater maken en doceren. De commissie is zeer positief over de weg die is ingeslagen om te zoeken naar de verbinding tussen de opleidingen onderling, zowel met andere kunstdisciplines als met de samenleving in het algemeen. Zij heeft kunnen vaststellen dat alle richtingen hun doelstellingen actueel en relevant houden door de uitwisseling met relevante instituten in het werkveld en door nadrukkelijk open te staan voor vernieuwing en verbetering. De visitatiecommissie constateert daarbij dat het profiel van de ATKA (waarin Acteren en Kleinkunst zijn samengebracht) vergeleken bij de andere richtingen nog niet van eenzelfde onderscheidend niveau is. Maar de commissie ziet dat ook hier belangrijke stappen zijn gezet en dat de opleiding ernaar streeft meer te profiteren van de transitie die is ingezet in de Theaterschool.

Afstemming beroepenveld en vakgebied

De visitatiecommissie constateert dat de eindkwalificaties van de opleidingen Theater en Docent Theater goed zijn afgestemd op het beroepenveld en het vakgebied. Volgens de commissie zijn de profielen goed uitgekristalliseerd binnen de richtingen en zoeken de opleidingen nadrukkelijk en zelfbewust de dialoog met elkaar, de relevante vertegenwoordigers uit het theaterdomein, de kunsten en de bredere maatschappij. In de gesprekken die de commissie voerde met de artistiek leiders, studenten en docenten bleek dat zij helder konden verwoorden waartoe de opleiding opleidt en wat hun specifieke positie is binnen het theaterdomein. De commissie waardeert hoe beide opleidingen beroepsprofielen opnieuw bevragen in het licht van de snel veranderende beroepspraktijk die steeds veelzijdiger en hybride wordt. Het feit dat de gezelschappen en productiehuzen niet langer de traditionele functie kunnen vervullen in de begeleiding van nieuw afgestudeerde acteurs en theatermakers, dwingt afstudeerders om te zoeken naar nieuwe manieren en contexten om hun beroep uit te oefenen. De commissie prijst de manier waarop de

opleidingen en richtingen vernieuwing nastreven met behoud van hun oorspronkelijke identiteit: de overtuiging dat kunstenaarschap en het ambacht van het theater maken centraal dient te staan.

De opleidingen willen studenten opleiden tot gedreven beroepsbeoefenaars in hun specifieke richting, waarbij zij met hun vakmanschap en ondernemingszin in staat zijn een plaats voor zichzelf te vinden binnen de actuele en toekomstige beroepspraktijk. Waar het de opleiding BA Theater betreft, constateert de commissie dat de profilering van de richtingen aantoonbaar versterkt zijn door de structurele samenwerking en reflectie op de positie en mogelijkheden van theatermakers heden ten dage. Daarbij zou de commissie de richting ATKA willen aanmoedigen de ingezette verandering door te zetten in de explicitering van haar profiel en positionering in veld. Daarbij zou de ATKA kunnen nadenken over een bredere en meer hybride invulling van het acteurschap, zeker gezien de ontwikkelingen in het werkveld waarin de formele structuren van de gezelschappen niet langer per definitie zorgdragen voor de professionele ontwikkeling van jonge acteurs. De door de Theaterschool gecreëerde kunstomgeving waarin er over de grenzen van de theaterdisciplines wordt ge-

keken zal een goede impuls kunnen geven aan de verdere uitwerking van het profiel, zo stelt de commissie. Het profiel en de doelstellingen van BA Docent Theater acht de commissie helder en relevant. Met de focus op het kunstenaarschap van de docerende theatermaker denkt de commissie dat de opleiding grote potentie heeft en zich op een mooie manier weet te onderscheiden van andere theaterdocentopleidingen in het land. Zij waardeert bovendien dat er een vernieuwde aandacht is gekomen voor de didactische en pedagogisch dimensies van het vak en zou de opleiding willen aanmoedigen hierop voort te bouwen.

De profielen van de opleidingen zijn gebaseerd op door het werkveld vastgestelde beroepsprofielen en op de twee landelijke opleidingsprofielen Theater en Docent Theater, waarin ook de competenties en eindkwalificaties zijn vastgelegd. Daarnaast heeft de Theaterschool afzonderlijke competenties beschreven voor de opleiding Docent Theater en de uitstroomprofielen acteur (ATKA/Mime) en theatermaker (Regie, OTT, OPP, Scenografie) binnen de opleiding Theater. Het opleidingsprofiel Docent Theater is in 2012 door het netwerk van de kunstdocentenopleidingen herzien, geactualiseerd en in samenspraak met het werkveld gevalideerd door het LKCA (Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst). De opleiding Docent Theater heeft door haar hybride karakter als theater- en docentenopleiding te maken met wet- en regelgeving op twee domeinen. Afgestudeerden beschikken over een eerstegraads onderwijsbevoegdheid en zijn startbekwaam voor alle vormen en niveaus in het onderwijs. Daarnaast zijn ze ook bevoegd voor het buitenschoolse werkveld, zoals buitenschoolse kunst- en cultuureducatie, de amateurkunst en *community theatre*.

Het opleidingsprofiel Theater wordt dit na jaar herijkt en gevalideerd door het landelijk Netwerk Theater (waarin de directeuren van alle theateropleidingen zitting hebben), in overleg met de Federatie Cultuur. Uitgangspunt voor het nieuwe profiel is een zo toegankelijk en beknopt mogelijke beschrijving van de competenties/eindkwalificaties die zowel voor studenten, docenten als het werkveld herkenbaar is. Er is aandacht voor wat de recente veranderingen betekenen voor de uitstroomprofielen (acteur/theatermaker). Met name de competentie ondernemerschap zal een nieuwe, bredere invulling krijgen. Het werkveld is via de Federatie betrokken en heeft toe-

gezegd in de toekomst regelmatig de eindkwalificaties te willen afstemmen in een periodieke dialoog met het Netwerk Theater.

Actueel

De commissie stelt vast dat de opleidingen hun profielen en eindtermen actueel houden door te anticiperen op de huidige veranderingen in het werkveld en de samenleving. De opleidingen nemen deel aan de landelijke netwerken voor theateropleidingen en zorgen er daarmee voor dat de profielen en eindkwalificaties up-to-date en vergelijkbaar zijn met andere theateronderwijsinstellingen. Naast het vaste overleg met de commissie van advies (de werkveldcommissie, bestaande uit veertien vertegenwoordigers uit het theaterwerkveld) voeren de directeur, de lector en de artistiek leiders structurele gesprekken over de relevantie van de eindtermen en toetsen deze aan de ontwikkelingen in het werkveld en samenleving. De clusters (Makers, Uitvoerenden, Creative Team en Docenten) spreken over wat de specifieke ontwikkelingen zijn in het vak en in het beroepenveld en wat deze voor consequenties hebben voor de profielen van de opleidingen/richtingen die binnen deze clusters vallen.

Verder zijn de vaste vak- en programmaevaluaties met studenten instrumenten voor de opleidingen om na te gaan in hoeverre de eindtermen helder, actueel en relevant zijn. De commissie was vooral getroffen door de betrokkenheid en sterke motivatie van de artistiek leiders en docenten om te komen tot heldere, onderscheidende en voor het werkveld relevante profielen en eindkwalificaties die studenten in staat stellen hun vak duurzaam te beoefenen in het werkveld. In de gesprekken die de commissie voerde met de studenten bleek ook hoezeer de profielen en eindkwalificaties van beide opleidingen onderwerp van reflectie zijn. Ook zijn studenten zich zeer bewust van de veranderingen in het werkveld en de noodzaak om voortdurend gezamenlijk te reflecteren op de relevantie van de doelstellingen van de opleidingen in het licht van de huidige eisen in het beroepenveld.

Concreet

De visitatiecommissie kan zich goed vinden in de geformuleerde eindtermen van de opleidingen. De opleiding Theater heeft tien basis eindkwalificaties die

vervolgens concreet zijn uitgewerkt in competentiesets per uitstroomprofiel. De twee uitstroomprofielen (Acteur en Theatremaker) gebruiken de volgende tien competenties als uitgangspunt:

1. creërend vermogen;
2. visie;
3. ambachtelijk vermogen;
4. vermogen tot samenwerking;
5. communicatief vermogen;
6. ondernemerschap;
7. omgevingsgerichtheid;
8. lerend vermogen;
9. reflectief vermogen;
10. innovatief vermogen.

Deze algemene eindkwalificaties zijn vertaald naar vakspecifieke gedragsindicatoren en beoordelingscriteria per uitstroomprofiel die rechtdoen aan de specifieke eisen van het vak (Zie voor de competentiesets per uitstroomprofiel bijlage 4).

Voor de opleiding Docent Theater gelden negen algemene eindkwalificaties die op hun beurt in competentiesets zijn uitgewerkt:

1. creërend vermogen;
2. ambachtelijk vermogen;
3. pedagogisch en didactisch vermogen;
4. omgevingsgerichtheid;
5. cultureel ondernemerschap;
6. reflectief vermogen;
7. groei en vernieuwing;

8. communicatief vermogen;
9. samenwerkend vermogen.

(Zie voor de competentiesets per eindkwalificatie bijlage 4).

De commissie heeft kunnen concluderen dat de competenties en de daaraan gekoppelde gedragsindicatoren op verschillende manieren geïntegreerd zijn in het programma: ze zijn richtinggevend voor de inrichting van het programma, helpen de studenten zich een beeld te vormen van wat er van hen verwacht wordt, fungeren als instrument voor de docenten bij het begeleiden en diagnosticeren van sterke en zwakke punten van studenten en worden door hen toegepast als criteria bij de beoordelingen.

Dublin Descriptoren

Bij het formuleren van hun profiel en eindtermen hebben de opleidingen nadrukkelijk gekeken naar de omschrijving van de Dublin Descriptoren. Elk van de eindkwalificaties per opleiding/uitstroomprofiel is expliciet gekoppeld aan de eisen van deze internationale standaard. De visitatiecommissie heeft in een document de explicitering van de relatie tussen de eindkwalificaties en de Dublin Descriptoren gezien. Zij heeft geconstateerd dat de eindkwalificaties qua niveau en oriëntatie aansluiten bij de internationale standaard voor een theateropleiding op hbo-niveau.

2. Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting: De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

De visitatiecommissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie de onderwijsleeromgeving als **excellent**. Volgens de visitatiecommissie bieden de opleidingen Theater en Docent Theater een zeer veelzijdige, uitdagende en samenhangende leeromgeving waarin studenten hun vak grondig leren beheersen en zich kunnen ontwikkelen tot acteurs, theatermakers en docenten die zich op hun eigen manier weten te verhouden tot de discipline. De commissie prijst de vakmatige en zorgvuldige manier waarop de artistiek leiders en docenten het talent van studenten ontwikkelen en ondersteunen. De leden van het docententeam zijn gedreven en betrokken, en combineren hun vakmatige deskundigheid met hun grote professionele ervaring als theatermakers. Een sterk onderscheidend element in de opleidingen, volgens de commissie, is de manier waarop studenten uit de diverse theateropleidingen het theatervak leren door gezamenlijk te werken aan projecten en producties. Daarmee leren zij acteren, theatermaken en doceren in een context die de beroepspraktijk simuleert. De visitatiecommissie is verder positief over de vernieuwingen binnen het curriculum van de opleiding Docent Theater en zou deze willen aanmoedigen om nog sterker in te zetten op een balans tussen de didactische/pedagogische en de artistieke aspecten van het vak.

De opleidingen vormen intern en onderling een hechte gemeenschap van betrokken studenten, docenten en alumni, zo heeft de commissie kunnen vaststellen. Ook prijst de commissie de innovatieve initiatieven die genomen zijn om een 'dynamische ontmoetingsruimte' te creëren waarin de opleidingen op verschillende wijze met elkaar en met de buitenwereld in dialoog treden. De studeerbaarheid is dan ook gewaarborgd door de kleinschaligheid van de opleidingen, de grote focus op studentbegeleiding en de vele gezamenlijke producties die studenten in staat stellen van elkaar te leren. De commissie ziet dat het proces van verandering en de focus op samenwerking door alle betrokkenen wordt gedragen en dat men gezamenlijk zeer gemotiveerd is om steeds opnieuw de programma's te verbeteren. Zij moedigt de opleidingen aan voort te bouwen op deze weg en te blijven inzetten op de samenwerking tussen de opleidingen en richtingen. Volgens de commissie zijn de faciliteiten van de Theaterschool van een uitzonderlijke kwaliteit en passen daarmee uitstekend bij de doelen die de programma's zichzelf gesteld hebben. Kortgezegd zijn de programma's in alle opzichten van een hoge kwaliteit en daarin een voorbeeld voor andere theateropleidingen, zowel nationaal als internationaal.

Programma dekt de eindkwalificaties

De opleidingen dragen er zorg voor dat alle eindkwalificaties op verschillende manieren aan bod komen in de curricula, zo heeft de visitatiecommissie kunnen vaststellen. Volgens de commissie zijn de programma's dusdanig vormgegeven dat studenten zich kunnen ontwikkelen tot gedreven theatermakers, acteurs en docenten die zich op een flexibele, zelfbewuste en initiatiefrijke wijze kunnen handhaven in het beroepenveld. De opleidingen willen dat studenten een eigen benadering en creatief vermogen ontwikkelen waarmee zij zich als kunstenaars verhouden tot de discipline, het publiek en de maatschappij. Dit

realiseren de twee programma's door een sterke focus op de ontwikkeling van het potentiële talent van de individuele studenten; door studenten een brede basis van kennis en vakmatige technieken aan te bieden; door hen via (gast)docenten in aanraking te brengen met actuele concepten en ideeën uit de praktijk en door hen een leeromgeving te bieden (gezamenlijke producties en projecten) die lijkt op de beroepspraktijk. In de gesprekken die de commissie voerde met de studenten en alumni werd duidelijk dat de programma's van beide opleidingen zeer hoog werden gewaardeerd, zowel wat betreft de vaktechnische inhoud als de oriëntatie op het theatermaken in de beroepspraktijk.

De opleidingen Theater en Docent Theater hebben elk een zelfstandig programma, met eenheden en blokken die weloverwogen in het curriculum gepositioneerd zijn. De commissie heeft de verschillende leerplannen van de richtingen/opleidingen gezien waarin is geëxpliciteerd hoe de competenties in het curriculum zijn verdeeld en opgebouwd. Zij heeft kunnen vaststellen dat elke richting zorgvuldig een vertaling heeft gemaakt van de competenties naar de leerdoelen per vak en onderdeel.

De opleidingen zijn opgebouwd uit min of meer dezelfde onderdelen waarvan de inhoud bepaald wordt door de specifieke differentiatie van de opleiding/richting. Zo maken de opleidingen onderscheid tussen kernvakken (vaktechnisch onderwijs), ondersteunende vakken, theoretische vakken en onderwijs in productioneel verband. De fasering van de onderdelen verschilt per opleiding, maar zij delen een opbouw waarbij in de twee eerste jaren het vaktechnisch onderwijs centraal staat en in de tweede fase (vanaf jaar drie) de artistieke en persoonlijke profilering van de student nadrukkelijker een plaats krijgt.

Bij het vaktechnisch onderwijs, i.e. de kernvakken die de basis vormen van elk van de programma's gaat het om de incorporatie van het theatervocabulaire dat specifiek is voor het vakgebied van de opleiding. Hierbij draait het niet alleen om het verkennen en verwerven van vakspecifieke (belichaamde) kennis en het toepassen daarvan, maar ook om bewustwordingsprocessen van expressie en het lichaam, het ontwikkelen van creërend en/of ontwerpend vermogen of het ontwikkelen van een integrale kijk op theatertechniek en productie. Afhankelijk van de opleiding zijn de kernvakken toepassingsgericht, zoals bijvoorbeeld *Acteren* bij de ATKA, *Mime corporel* bij de Mime en *Ontwerpen decor* bij Scenografie, of gericht op het verwerven van kennis, zoals bijvoorbeeld *Algemene technische vaardigheden* bij Techniek en Theater, *Cultureel ondernemerschap* en *Creative producing* bij Productie Podiumkunsten of *Pedagogiek en Didactiek van het theatermaken* bij de Opleiding Theaterdocent. De ondersteunende en theoretische vakken dragen bij aan de brede kennis en de toepassing van de kernvakken in verschillende contexten die binnen de competenties van acteurs, theatermakers en theaterdocenten noodzakelijk zijn. Zij bieden een ondersteuning van en een kader voor de kernvakken. Vakken als *Kunst- en Theatergeschiedenis*, maar ook *Tekstschrijven*, *Filosofie*, *Recht* of *Projectmanagement* vallen hieronder.

Voor wat betreft de opleiding Docent Theater heeft de visitatiecommissie kunnen vaststellen dat het vernieuwde curriculum op weg is om de artistieke en de pedagogische aspecten op verantwoorde wijze met elkaar te verweven. Het omzetten van een vakmatige passie in pedagogisch handelen wordt gedurende de gehele opleiding getraind. Daarbij ligt het zwaartepunt gedurende de eerste twee jaren op het ontwikkelen van het vakmanschap en gedurende het derde en vierde jaar meer op het ontwikkelen van de theaterpedagogische vaardigheden. De opleiding heeft recentelijk, met het aantreden van de nieuwe artistiek leider in 2013, de plaats van pedagogiek en didactiek binnen het curriculum opnieuw onderzocht en gheredefinieerd. De commissie is hier positief over en moedigt de opleiding aan hier aandacht aan te blijven besteden en een goede balans te blijven zoeken tussen artistieke en pedagogische aspecten van het vak.

Leren in productieverband (het theatermaken) loopt als een rode draad door alle opleidingsprogramma's en studiefases heen. Op deze momenten vindt de integratie van de onderdelen plaats en kan de student het creërend en communicatief vermogen in relatie tot andere studenten en vakgebieden ontwikkelen gedurende het maakproces. Studenten leveren vanuit hun eigen discipline individueel een bijdrage aan deze producties en projecten. Juist hierdoor ontstaat voor alle betrokken studenten een perfecte simulatie van de wijze waarop er in de beroepspraktijk vanuit verschillende disciplines wordt samengewerkt. Met ongeveer 200 grotere en kleinere dans- en theaterproducties per jaar als onderdeel en/of het (eind)resultaat van het onderwijsproces heeft de Theaterschool het karakter van een groot theaterbedrijf.

De producties worden regelmatig verzorgd door gastdocenten uit de beroepspraktijk en/of begeleid door mentoren. Met hun kennis en ervaring leveren zij een belangrijke bijdrage aan het leerproces van studenten; zij geven inzicht in de professionele beroepspraktijk en spiegelen de prestaties en de attitude van de studenten aan de vereisten binnen diezelfde praktijk. Daarnaast draagt de confrontatie met de uiteenlopende opvattingen van de verschillende gastdocenten of mentoren en de inbreng van studenten van andere opleidingen er toe bij dat de student zijn eigen specifieke talent nog beter leert herkennen, waarderen en positioneren.

De beroepspraktijk komt niet alleen via (gast)docenten en de producties aan de orde in de

programma's, maar ook door de contactmomenten met gasten en afgestudeerden die het werken in de praktijk van verschillende kanten belichten. Er zijn contacten met gezelschappen, bedrijven, kunstinstellingen, impresariaten en castingbureaus. Studenten worden zich door deze ontmoetingen bewust van de breedte van het werkveld en bouwen gaandeweg hun opleiding een netwerk op. De stages in het derde of vierde jaar zijn door de confrontatie met de praktijk belangrijke leerervaringen. De opleidingen initiëren bovendien zelf ook projecten in samenwerking met de beroepspraktijk, die soms buiten de opleidingen (dus in de praktijk) worden uitgevoerd.

De opleidingen bieden hun studenten ook de mogelijkheid om te leren van de internationale en interculturele praktijk. Bijvoorbeeld door deelname aan internationale studiereizen (opleidingen binnen het cluster Creative Team), of door stage te lopen in een internationale context. De meeste opleidingen participeren in internationale samenwerkingsverbanden met collega-opleidingen of culturele instellingen. Volgens de opleidingen leren studenten zo om het eigen theaterlandschap in perspectief te plaatsen en op welke manier opvattingen over theatraliteit, engagement, techniek, stijl en repertoire kunnen verschillen. De internationale uitwisseling biedt studenten de mogelijkheid zich breder te scholen, hun visie op het vak te verrijken en hun netwerk te vergroten.

De notie van ondernemerschap, of 'ondernemendheid', is altijd een centraal thema geweest binnen de opleidingen. Echter, de opleidingen zijn zich ervan bewust dat ondernemerschap een nieuwe invulling dient te krijgen vanwege het huidige cultuurbeleid van de regering en de bezuinigingen op talentontwikkeling. In het werkveld worden langdurige contracten vrijwel niet meer afgesloten en er zijn steeds minder subsidiemogelijkheden voor net afgestudeerden. De opleidingen bereiden de studenten daarom voor op een beroepspraktijk die zij voor een deel zelf zullen moeten creëren. Studenten moeten meer dan ooit hun talenten flexibel inzetten, moeten kunnen verwoorden wat hun doelen zijn en in kunnen spelen op veranderende situaties en omstandigheden, zowel artistiek, organisatorisch als financieel. Het gaat volgens de opleidingen dus om de ontwikkeling van een bepaalde pro-actieve attitude. Zo heeft de richting Productie Podiumkunsten de specialisatie Creative Producer ontwikkeld om tegemoet te komen aan de veranderende eisen in het werkveld. De creative producer is een inhoudelijk gedreven cultureel ondernemer

die in staat is artistieke inhoud te koppelen aan maatschappelijke betrokkenheid, draagvlak en relevantie voor zowel de kunstenaar als de gemeenschap. De visie op ondernemendheid zal ook in het komende studiejaar bij alle opleidingen verder worden uitgewerkt en vervolgens vertaald worden naar het onderwijs.

Binnen de programma's zijn theorie en praktijk niet strikt gescheiden, maar worden juist voortdurend op elkaar betrokken. De verwerking van techniek is, zeker naarmate de opleiding vordert, vrijwel altijd verbonden met een artistieke ambitie. De theorievakken zijn vooral gericht op het verbreden en verdiepen van het referentiekader en een bron waaruit de studenten bij de meer praktische vakken kunnen putten om zich verder te ontwikkelen. Daarom zijn vakken als *Theater- en kunstgeschiedenis*, *Dramaturgie* en *Filosofie* afgestemd op de specifieke context van het vakgebied of de specialisatie. Van studenten wordt verwacht dat zij naar aanleiding van de aangeboden stof zich verder theoretisch verdiepen, mede vanuit hun eigen talent en belangstelling. Daarnaast ontwikkelen studenten (met name die van Productie Podiumkunsten, Techniek en Theater en Docent Theater) in vakken als *Organisatiekunde*, *Technische productie* of *Theaterpedagogie* een specifiek professioneel referentiekader. De opleidingen verwachten van studenten niet alleen reflectief vermogen maar ook een onderzoekende houding als voorbereiding op de zelfstandige kennisverwerving in de praktijk. Volgens de opleidingen moeten theatermakers, acteurs en theaterdocenten uit onderzoek verkregen inzichten in hun artistieke praktijk kunnen verwerken. Deze vorm van praktijkgericht onderzoek is een belangrijk uitgangspunt voor de ontwikkeling van hun werk. In de laatste fase van de opleiding is dit onderzoek, net als in de praktijk, meestal direct gekoppeld aan de voorbereidingen van producties en projecten. De resultaten hiervan vinden hun weerslag in een duidelijk product zoals een regieconcept, een ontwerp voor een toneelbeeld, een lichtontwerp, maar ook in de aanpak van een productie of een community arts project. Een deel van de studenten (OPP en OTT) doet als afsluiting van hun opleiding een theoretisch onderzoek naar een aan hun praktijk gerelateerd deelonderwerp en verwerkt dat in een scriptie. Bij de andere richtingen/opleidingen (Regie, Scenografie, Mime en Theaterdocent) heeft dit onderzoek een meer persoonlijk karakter en leidt tot een essay waarin de student zijn visie op het vakgebied en de kunsten contextualiseert

en zijn persoonlijke positionering daarbinnen beschrijft.

Actueel

Volgens de visitatiecommissie weten de opleidingen de relevantie en actualiteit van hun programma op verschillende manieren te waarborgen. Door de uitwisseling met vertegenwoordigers uit het (inter)nationale theater- en kunst domein, het structurele overleg met de commissie van advies, de inzet van (gast)docenten en stagebegeleiders die zelf werkzaam zijn in de beroepspraktijk en door de sterke focus op onderlinge uitwisseling binnen de Theaterschool garanderen de opleidingen dat hun programma's up-to-date en relevant blijven in relatie tot de ontwikkelingen in het beroepenveld. Daarbij ziet de visitatiecommissie wel meer kansen voor samenwerking met opleidingen binnen AHK, zoals het conservatorium en de Filmacademie.

Ook de resultaten van de studenten- en alumnievaluaties (de halfjaarlijkse vakevaluaties, de jaarlijkse programma-evaluaties, de Nationale Studenten Enquête en de Kunsten-monitor) spelen hierin een belangrijke rol. De commissie prijst met name de openheid en gedrevenheid waarmee docenten en artistiek leiders van beide opleidingen hun curricula willen blijven verbeteren en vernieuwen door samen te zorgen voor een cultuur van dialoog en gezamenlijke reflectie.

Een belangrijk instrument in het actueel en relevant houden van de programma's is de zogenoemde 'dynamische ontmoetingsruimte' waarin het lectoraat *Performing Arts in Transition*, de directie en artistiek leiders gezamenlijk nadenken over onderwijsvernieuwing en ontwikkeling. De 'dynamische ontmoetingsruimte' heeft tevens tot doel om een thematische agenda voor de Theaterschool tot stand te brengen die leidend is voor een grote diversiteit aan nieuwe, tijdelijke onderwijsactiviteiten. Deze activiteiten zijn er op gericht studenten en docenten uit de afzonderlijke vakgebieden met elkaar te verbinden en ontmoetingen tot stand te brengen met verschillende domeinen uit de kunsten en de samenleving. Voorbeelden van dergelijke activiteiten zijn de 24hours theatermarathon en HALf6, waarbij ontmoetingen worden geregisseerd en de buitenwereld de school wordt binnengehaald. De initiatieven voor dit soort activiteiten komen ook voort uit het streven van de Theaterschool zich nadrukkelijker te profileren als partner van de

sector en als kennisgemeenschap in de stad. Belangrijke thema's die komend jaar centraal zullen staan zijn: de vormgeving van ondernemerschap in het programma, de flexibilisering van de curricula om samenwerking tussen opleidingen te vereenvoudigen, meer aandacht voor interdisciplinariteit en de positie van het theorieonderwijs in relatie tot het praktijkonderwijs. De commissie zou de opleidingen en de richtingen willen aanmoedigen om voort te gaan op deze weg en de uitwisseling en samenwerking ook structureel te verankeren in de curricula van ATKA en de opleiding Docent Theater.

De commissie stelt vast dat het netwerk van de Theaterschool zeer uitgebreid is en van hoge kwaliteit. Veel van de opleidingen/richtingen kennen een lange geschiedenis van uiteenlopende vaste en incidentele partnerschappen met toonaangevende culturele instellingen, podia en opleidingen in binnen- en buitenland. De meeste opleidingen participeren in internationale samenwerkingsverbanden met collega-opleidingen of culturele instellingen. Daarmee zijn de opleidingen in staat om de actualiteit van hun programma's steeds opnieuw te toetsen aan de praktijk en deze te vergelijken met programma's van vergelijkbare opleidingen in het buitenland.

Didactisch concept

De visitatiecommissie is zeer positief over het didactisch concept van het programma dat is gericht op de ontwikkeling van het talent van individuele studenten. De opleidingen streven naar de maximalisatie van de leeropbrengsten van iedere student afzonderlijk en stellen verantwoordelijkheid en lerend vermogen centraal met als doel een speler, maker of docent op te leiden die initiërend en probleemoplossend kan denken en handelen. De opleidingen hebben hun visie op leren en onderwijs geëxpliciteerd waarin het toe-eigenen van het vak, het samenwerken met andere theaterdisciplines en het ontvangen van en reflecteren op gegeven feedback structurende principes van de programma's vormen. Het beroep van speler/theatermaker/theaterdocent brengt met zich mee dat het zelf spelen, theatermaken of lesgeven een cruciaal onderdeel is in het verwerven van de competenties. Spelen, theatermaken en doceren leren studenten vooral door het vaak te doen en door erop te reflecteren. Daarom maken de opleidingen gebruik van een leer- en taakomgeving die de profes-

sionele beroepspraktijk simuleert. Omdat samenwerken zo belangrijk is bij theatermaken wordt ook het maakproces zoveel mogelijk afgestemd op de dynamiek van samenwerken in het beroepenveld. Door samen te werken leren studenten elkaars specialisme kennen en waarderen, maken zij kennis met het verloop van het artistiek inhoudelijke proces en leren ze dat het werken aan projecten en producties een eigen onderzoekdynamiek en verbeelding kent.

Voordat een student kan gaan samenwerken met anderen, dient hij zich het vocabulaire van het theater en van zijn vakgebied eigen te maken. Dit vocabulaire moet de student zich toe-eigenen tot het iets vanzelfsprekends is geworden. Dit is een complex leerproces waarin het fysiek oefenen en technisch leren samengaat met een reflectief proces: het is een terugkerende keten van oefening, feedback, reflectie, herhaling en begrip. Een proces waarin geleidelijk een doorleefde ervaring en kennis ontstaat die als basis dient voor het handelen, maar die zich ook blijft ontwikkelen op basis van nieuwe ervaringen. Mede dankzij de samenwerking met studenten binnen de eigen opleiding en andere opleidingen en disciplines, ontwikkelt de student gaandeweg zijn eigenheid, leert zijn eigen stijl kennen en daaraan vorm te geven.

De begeleiding van de docenten richt zich gedurende het gehele onderwijsproces op de vakinhoudelijke ontwikkeling van het talent van de individuele student. Ook de artistieke processen die de student al samenwerkend meemaakt maken hiervan deel uit. Uitgangspunt van het leerproces is dat de student zelf een actieve bijdrage levert aan zijn ontwikkeling. Hij laat de voortgang van zijn werk zien en beargumenteert zijn persoonlijke keuzes. De docenten stellen vragen en gaan in gesprek om gerichte aanwijzingen te kunnen geven. Het geven van aanwijzingen en feedback, in combinatie met de reflectie die hierdoor op gang wordt gebracht bij de studenten is de spil van het onderwijsproces van de opleidingen.

Er worden bij de meeste opleidingen geen dwingende jaardoelen geformuleerd. De ontwikkeling van de studenten verloopt niet lineair maar kent pieken en dalen; periodes van snelle vooruitgang en groei gevolgd door periodes van twijfel en gevoelens van richtingloosheid. De opleidingen zien het bereiken van de competenties niet als een optelsom van afzonderlijke prestaties binnen elk studieonderdeel, maar eerder als een proces dat op vaste momenten (het einde van de semesters) integraal beoordeeld dient te worden. Binnen elk programma is er echter wel sprake van een

opbouw in niveau. De diepgang en complexiteit van de inhoud van het onderwijs neemt in de loop van de jaren toe: de technieken, opdrachten en voorstellingen worden complexer, het materiaal dat de student dient vorm te geven wordt meer uitgesproken en de eisen die aan reflectie worden gesteld meer expliciet. Studenten dienen gedurende de opleiding steeds meer eigen accenten te leggen. Zij moeten deze kunnen benoemen en zelfstandig verder kunnen ontwikkelen.

De visitatiecommissie is van mening dat de opzet en vormgeving van de programma's uitstekend passen bij de doelstellingen van de opleidingen en de huidige eisen in het veld. Wel wijst zij erop dat voldoende aandacht voor actuele dramaturgie en grote zaal producties wenselijk is. Ook denkt zij dat de ontwikkelingen die nu in het beroepenveld en de samenleving gaande zijn vragen om een nadruk op conceptontwikkeling en het vermogen van studenten om te kunnen reflecteren – het stellen van de 'waaromvraag' – op de keuzes die zij maken bij het theater maken. Om dit aspect te ondersteunen zouden de curricula in de toekomst studenten meer ruimte en tijd kunnen bieden om in alle rust te werken en te experimenteren.

Samenhang

De samenhang in het programma wordt geborgd op diverse manieren. In alle opleidingsprogramma's is er sprake van een verticale en horizontale opbouw. Van een basis, waarin verschillende aspecten van het vakgebied aan de orde komen, naar een top, waarin de student bij het afstuderen tot een persoonlijke integratie van alle aspecten komt:

- Het eerste jaar is gericht op het leggen van een inhoudelijke en technisch fundament, op het verkennen van het vakgebied en de eigen talenten.
- Het tweede jaar is vaktechnisch verdiepend. Zowel inhoudelijk als technisch wordt gewerkt aan uitbreiding en verdere ontginning van talenten en aan het vermogen daar een professionele en persoonlijke samenhang in aan te brengen.
- Het derde jaar is gericht op het integreren van kennis en vaardigheden en het verder uitbouwen van het specifieke individuele talent (of meerdere talenten) door het lopen van stages (of assistentschappen) en door deelname aan projecten waarin wordt samengewerkt met andere studenten.

- In het vierde jaar – dat samen met (een gedeelte van) het derde jaar de afstudeerfase vormt – staat het samenwerken aan voorstellingen centraal met als focus de zelfstandigheid en verdere profilering van de (theater)persoonlijkheid van de student met zijn specifieke talent.

Ook de halfjaarlijkse semesterbeoordelingen dragen bij aan de coherentie van de programma's: de ontwikkeling van de studenten wordt elk semester integraal beoordeeld en er worden nieuwe doelen geformuleerd voor het volgende semester. Bij een volgende beoordeling wordt nagegaan in hoeverre de student deze doelstellingen heeft waargemaakt. Op deze manier ontstaat er voor iedere individuele student een duidelijke ontwikkelingslijn met bijhorende beoordelingen en reflectie.

Voorts komt de samenhang tot stand doordat de opleidingen intern en onderling een hechte gemeenschap vormen, zo heeft de commissie kunnen concluderen. De vele structurele samenwerkingsverbanden tussen de richtingen, de initiatieven die zijn genomen om opleidingsoverstijgend na te denken over het theatervak en evenementen die gezamenlijk georganiseerd worden om de buitenwereld de muren van de school binnen te halen, zorgen ervoor dat studenten en docenten op een intense en productieve manier betrokken zijn bij hun vak en bij de opleiding. Bovendien werken alle opleidingen met jaarprogramma's, waardoor de onderlinge saamhorigheid per studiejaar versterkt wordt, studenten uit hetzelfde studiejaar hetzelfde programma volgen en aan het eind van het jaar al dan niet doorgaan naar een volgend studiejaar, eventueel met een of meer extra opdrachten.

De commissie herkent deze samenhang in de studenten en docenten die zij gesproken heeft. Allen stralen uit dat zij betrokken en gemotiveerd zijn om deel uit te maken van en een actieve bijdrage te leveren aan de *learning community* van de Theaterschool om zo gezamenlijk tot nieuwe inzichten en benaderingen te komen van de discipline en haar positie in de samenleving.

Studeerbaarheid

De commissie heeft kunnen vaststellen dat het onderwijs van beide opleidingen, ondanks de intensieve en veeleisende programma's, studeerbaar is. Dit heeft te maken met de uitstekende studiebegeleiding, de grote motivatie en betrokkenheid van studenten en

docenten, de kleinschaligheid en de cultuur van samenwerken en gemeenschapszin die de Theaterschool voedt en koestert.

Studenten aan de Theaterschool zijn lange dagen op school en vaak ook in de avonden met hun opleiding bezig. Het gemiddelde weekrooster bevat 23 contacturen, en 15 zelfstudie-uren. In de afstudeerfase (jaar 3 en 4) is het aantal contacturen gering, maar besteedt de student meer tijd aan stages, de voorbereiding van projecten en zelfstudie. Het onderwijs kent net als het theaterseizoen bepaalde pieken. Tegen het einde van een studiejaar zijn er veel presentaties en voorstellingen. Vrijwel alle studenten zijn zeer gemotiveerd, bezoeken (elkaars) voorstellingen binnen en buiten de school, houden zich op de hoogte van ontwikkelingen in de praktijk en bereiden zich voor op lessen en projecten. Net als in de beroepspraktijk werken de studenten meestal in groepen (variërend van 5 of 6 tot 20 studenten per groep). Om resultaat te bereiken, hebben ze elkaar nodig, werken ze vanaf het begin van de opleiding veel samen en zijn voor een deel van elkaar afhankelijk.

De opleidingen besteden veel aandacht en zorg aan het creëren van een studeerbaar evenwicht voor studenten. Studenten willen soms meer dan wat goed of zinvol voor ze is. Daarin bemiddelen de opleidingen en leren zij de studenten een evenwicht te vinden en om te gaan met de fysieke en mentale druk die eigen is aan het werken in de praktijk van de kunsten. Omdat de organisatie klein is kennen de artistiek leiders en de docenten de studenten persoonlijk en zijn zij bereikbaar en aanspreekbaar voor vragen en coaching. Tijdens evaluaties met studenten in de jaargroepen wordt regelmatig naar de studiebelasting gevraagd. Als in een bepaalde periode de studiedruk door omstandigheden te hoog wordt, wordt er gezocht naar een oplossing.

De studenten met wie de commissie heeft gesproken beaamden dat zij, hoewel de programma's intensief zijn en veel van hen vragen, goed in staat zijn om het werk te doen dat van hen verwacht wordt. Zij zijn zeer gemotiveerd om zich te ontwikkelen als kunstenaars en ondervinden veel steun en vertrouwen van hun docenten. In hun beleving is de opleiding zeer betrokken bij haar studenten en staat deze open voor commentaar en opmerkingen over het onderwijs, of dit nu om inhoudelijke onderwerpen gaat of om meer organisatorische kwesties.

Studiebegeleiding

De studiebegeleiding binnen de opleidingen kent verschillende vormen en heeft maatwerk als belangrijkste uitgangspunt: dat wat de student nodig heeft. De visitatiecommissie is zeer te spreken over de zorgvuldige aandacht die iedere student individueel krijgt in zijn ontwikkeling tot acteur, theatermaker en docent. Uit de gesprekken met de studenten bleek hoezeer zij het vertrouwen en de stimulans die zij krijgen van docenten en mentoren waarderen. Studenten gaven aan dat zij echt het gevoel hebben dat hun talenten tot ontplooiing kunnen komen in een veilige en toch uitdagende leeromgeving en dat zij ondersteund worden om hun eigen artistiek profiel te ontwikkelen en zich op een eigen manier leren verhouden tot de discipline.

De studiebegeleiding kent verschillende vormen. Zo is er studiebegeleiding in het kader van groepslessen, werkcolleges, projecten of voorstellingen. Deze is dan vooral groepsgericht. In het geval van (afstudeer)projecten, stages of essays en scripties worden studenten individueel begeleid. Daarnaast is er ook sprake van vakoverstijgende studiebegeleiding. Deze vindt meestal plaats buiten de lessen om en op verzoek van de student, de artistiek leider of een of meer docenten. Het gaat bij deze begeleiding om de studievoortgang van studenten en om eventuele knelpunten in hun artistieke ontwikkeling. Studenten ontvangen ook begeleiding als zij zelf komen met individuele aandachtspunten. De artistiek leider is de centrale persoon in deze begeleiding. Hij is ofwel zelf verantwoordelijk of heeft deze taak (deels) aan een docent of een studiebegeleider/mentor gedelegeerd. Hij overziet het totaal van het onderwijs en is het best op de hoogte van de ontwikkeling van studenten in de diverse vakken.

Bij vrijwel alle opleidingen (met uitzondering van de studierichting regie waarin studenten al vanaf het eerste jaar individuele begeleiding krijgen) maakt studiebegeleiding in de eerste twee jaar deel uit van het programma, in de vorm van jaargroeps gesprekken die onder leiding van een docent/studiebegeleider periodiek (veelal wekelijks) worden gehouden. Hierin kunnen alle aspecten van het onderwijs en de organisatie van het onderwijs aan de orde komen en wordt ook aandacht besteed aan het groepsproces. Indien er vanuit deze groeps gesprekken bepaalde be-

hoftes ontstaan of zich bepaalde knelpunten aandienen, kunnen ook individuele gesprekken worden georganiseerd.

In de hogere jaren van de richtingen ATKA, regie, mime, scenografie, theaterdocent en facultatief bij OPP en OTT wordt deze begeleiding overgenomen door een mentor die de student volgt in zijn artistieke ontwikkeling. De student mag meestal zelf zijn mentor kiezen. Soms is dit een professional uit het werkveld, dan weer een docent die ook lesgeeft op de opleiding. Hij biedt de student persoonlijke, individuele steun en ruimte voor reflectie; een klankbord om de dingen die binnen en buiten de opleiding spelen te bespreken. Een aantal opleidingen (OTT en Docent Theater) werkt binnen een digitale leeromgeving met weblogs voor studenten. Hierop reflecteren studenten bijvoorbeeld tijdens hun stage op hun ervaringen en ontwikkeling en kunnen docenten de voortgang en het leerproces van de studenten volgen.

Naast de studiebegeleiding die binnen de opleiding plaatsvindt is er op de Theaterschool nog een aantal algemene voorzieningen voor de studenten:

- de decaan informeert en adviseert studenten bij praktische en persoonlijke zaken. Bijvoorbeeld over tussentijds of definitief beëindigen van de studie, over het overstappen naar een andere studie, over fondsen, beurzen, studiefinanciering en het studeren met een functiebeperking. De decaan kan eventueel een student met persoonlijke problemen doorverwijzen naar een aan de Theaterschool verbonden psycholoog.
- Binnen de hogeschool zijn er vertrouwenspersonen bij wie studenten en medewerkers terecht kunnen als ze worden gehinderd door ongewenst gedrag (pesten, discriminatie, (seksuele) intimidatie).
- De voorziening Health & performance is in het leven geroepen voor de dansopleidingen om studenten medisch en therapeutisch te begeleiden bij de preventie van blessures en andere gevolgen van fysiek zware belasting. Ook de theaterstudenten kunnen van deze voorziening gebruik maken.

Instroom

De visitatiecommissie is positief over de kwaliteit van instromende studenten. De opleidingen zijn in de gelegenheid om studenten te selecteren die wat betreft

talent en potentie passen bij de doelstellingen en eisen van de verschillende richtingen. Bij de meeste opleidingen overschrijdt het aantal aanmeldingen ruimschoots het aantal studenten dat kan worden toegelaten. Bij sommige opleidingen, zoals bij de ATKA, is dit verschil buitengewoon groot. Er melden zich jaarlijks zo'n 800 kandidaten aan voor 20 plaatsen. Afhankelijk van de hoeveelheid kandidaten bestaat de selectieprocedure uit meerdere ronden. Voor alle opleidingen geldt dat kandidaten moeten voldoen aan de formele eisen ten aanzien van de vooropleiding (vwo, havo of mbo). Tijdens de audities of naar aanleiding van uitgevoerde opdrachten worden ze getoetst op artistieke aanleg (creativiteit, verbeeldingskracht, samenspel, originaliteit en authenticiteit) en technische en fysieke vaardigheden in relatie tot de specifieke capaciteiten die vereist zijn voor de betreffende opleiding. Deze zijn vastgelegd in landelijk vastgestelde toelatingscriteria. De selectiecommissie bestaat uit de artistiek leider (voorzitter), vaste docenten en (bij sommige richtingen) vertegenwoordigers uit de beroepspraktijk. De toelatingscommissie hanteert criteria die van de competenties zijn afgeleid om tot een oordeel te komen. Doorslaggevend is of de kandidaat voldoende aanleg en ontwikkelingspotentie heeft om te kunnen profiteren van het geboden onderwijs, zijn talent tot wasdom te laten komen en na vier jaar als acteur, theatermaker of docent aan de slag te gaan. De visitatiecommissie stelt met de opleidingen vast dat een grotere culturele diversiteit binnen de studentenpopulatie wenselijk zou zijn, maar dat dit tot op heden niet zichtbaar is in de aanmeldingen.

Docenten

De commissie stelt vast dat de opleidingen beschikken over uiterst deskundige docenten en gastdocenten die hun expertise en ervaring als professionele theatermakers inzetten bij de begeleiding en het doceren van studenten. De docenten zijn allen experts binnen hun discipline en de meesten zijn werkzaam in de theaterpraktijk. Ook op basis van de gesprekken met de studenten, alumni en docenten kan de visitatiecommissie vaststellen dat de docenten een goede verbinding weten te maken tussen het onderwijs en de theaterpraktijk: de commissie was zeer getroffen door het enthousiasme van de docenten en de passie waarmee zij hun vak beoefenen. Studenten prezen de toegankelijkheid en toewijding van de docenten en de

algehele betrokken en veilige sfeer die er heerst binnen de opleidingen.

De opleidingen zijn elk op een vergelijkbare manier georganiseerd. Clustercoördinatoren sturen de verschillende richtingen aan die elk hun eigen artistiek leider hebben. De clustercoördinatoren worden ondersteund door hun eigen clustermedewerkers, een roosteraar en de opleidingssecretarissen. De artistiek leider van elke richting/opleiding wordt ondersteund door een kleine kern van docenten (staf of kernteam) bij de vormgeving en ontwikkeling van het onderwijs. Dit zijn docenten die naast hun onderwijstaak nog verschillende andere taken uitvoeren: als mentors of als coördinatoren van jaargroepen, stages of projecten. Zij vormen samen het geheugen van de opleiding en bewaken de didactische uitgangspunten en continuïteit. Deze docenten zien vrijwel alle voorstellingen, wonen lesafsluitingen bij en overleggen regelmatig met de artistiek leider. De overige docenten hebben een kleinere en/of tijdelijke aanstelling en zijn daarnaast werkzaam in de praktijk. Elke richting/opleiding organiseert minstens een keer per jaar een plenaire docentenvergadering waarvoor alle docenten worden uitgenodigd.

Werving en selectie van docenten vindt plaats op grond van duidelijke profielen. Deze zijn gerelateerd aan de kwaliteit en samenstelling van het docentencorps en de doelen van de opleiding. Vakinhoudelijke bekwaamheid en ervaring in de beroepspraktijk zijn prioriteit in het wervingsbeleid. Docenten moeten daarnaast de bevoegdheid hebben om hun deskundigheid aan nieuwe generaties podiumkunstenars over te dragen. Didactische kwaliteiten zijn daarbij een criterium, maar de liefde voor en interesse in studenten en vooral de aandacht voor de ontwikkeling van hun individuele talent achten de opleidingen minstens zo belangrijk. Indien gewenst kunnen docenten deelnemen aan didactische scholing die door de hogeschool wordt aangeboden.

Gastdocenten worden op projectbasis ingehuurd en werken meestal op een wijze die ook in de beroepspraktijk gebruikelijk is. In veel gevallen hebben zij geen formele didactische scholing genoten, maar dit blijkt geen belemmering te vormen bij hun manier van werken en de overdracht van hun visie. In gesprekken met de studenten heeft de commissie kunnen horen dat de gastdocenten zeer gewaardeerd worden als voorbeeld en als inspiratiebron. Daarnaast brengt een gastdocent een netwerk mee de school in

waar studenten gebruik van kunnen maken in de verdieping van het vak of bij het later vinden van werk. Uiteraard worden gastdocenten, net als nieuwe docenten, door de artistiek leider of een van de meer ervaren docenten begeleid. De commissie waardeert het dat studenten door de confrontatie met een grote diversiteit aan docenten (en daarmee met stijlen en opvattingen) genoodzaakt worden een eigen manier van leren en werken te ontwikkelen.

Aan het ondersteunend personeel worden ook hoge eisen gesteld door de opleidingen. Behalve vakkennis, stressbestendigheid en flexibiliteit, gelden als kwaliteitseisen dat zij affiniteit hebben met het theaterbedrijf en met de normen en waarden die hier gelden.

Er wordt door de AHK periodiek onderzoek gedaan naar de tevredenheid van het personeel. Uit de resultaten van het laatste medewerkersonderzoek in 2013 blijkt dat de medewerkers tevreden tot zeer tevreden zijn. Het grootste deel van de scores ligt boven het streefcijfer van 3,5 (op een vijfpunt-schaal). Medewerkers zeggen trots te zijn op de Theaterschool (4,1), zich prettig te voelen op het werk (4,2) en het goed te kunnen vinden met hun collega's (4,5). Uit de programmaevaluaties blijkt dat de kwaliteit van de docenten door de vierdejaars studenten Theater bijzonder hoog wordt gewaardeerd. In 2013 was dit gemiddeld 4,1 op een vijfpuntschaal, met als uitschieters de deskundigheid van de docenten (4,6) en het feit dat ze inspirerend zijn (4,5). Studenten van de opleiding Docent Theater geven hun docenten een 3,7 in 2013. Ze zijn deskundig (4,4), inspirerend (4,0) en houden voeling met de praktijk (4,0).

Faciliteiten

In de ogen van de commissie zijn de faciliteiten van de opleidingen uitmuntend en zeer goed toegesneden op de doelstellingen van de programma's. Het gebouw bevat twee grote theaterzalen, een av-studio, een geluidsstudio en 34 kwalitatief hoogstaande studio's (waarvan er circa zestien geschikt zijn voor presentaties en kleinere voorstellingen), theorie ruimtes, spreek- en werkkamers, ICT voorzieningen en computerlokalen. De faciliteiten zijn ondergebracht in een afdeling theatertechniek, een productie bureau, een afdeling beeldmedia, een kostuumatelier, een werkplaats/decoratier, een biblio-/mediatheek en een afdeling huismeesterij. De afdeling theatertechniek

en de afdeling beeldmedia hebben naast een direct uitvoerende, ook een onderwijskundige en instruerende rol in de begeleiding van studenten.

Tijdens piekperiodes is de ruimte in het gebouw soms te klein om aan alle wensen van studenten en docenten te kunnen voldoen. Daarom maakt de Theaterschool tot de zomer van 2015 gebruik van een aantal studio's op de Lindengracht, waar studenten zelfstandig kunnen werken aan projecten en voorstellingen. Waar nodig worden er studio's bijgehuurd. Ook wijken producties soms uit naar een theater, locatie of specifieke ruimte in de stad. Een bijkomend voordeel hiervan is dat er inmiddels structurele samenwerkingsverbanden zijn ontstaan met enkele theaters in Amsterdam (Frascati, Het Veem Theater) die zich richten op verschillende publieksgroepen. Bovendien blijkt het voor studenten een meerwaarde te hebben om hun werk buiten de muren van de Theaterschool te kunnen presenteren. Met de aankoop van het voormalige Groot Lab van Shell in Amsterdam Noord, waar ook de masteropleidingen van de Theaterschool zullen worden ondergebracht, hopen de opleidingen een deel van het ruimteprobleem op te lossen. Met het gebruik van deze dependance wil de Theaterschool ook haar verbinding met nieuwe ontwikkelingen in de stad ondersteunen en haar zichtbaarheid in de publieke ruimte versterken.

Voor de communicatie met studenten maakt de Theaterschool gebruik van intranet waarop iedereen met een eigen AHK-emailadres kan inloggen. Naast actuele berichtgeving en een agenda met speellijst van voorstellingen, kan de student op het intranet algemene praktische informatie vinden over het gebouw (de openingstijden, over kleedruimten en kluisjes, het aanvragen van studio's e.d.), over de onderwijsfaciliteiten (de afdeling theatertechniek, het kostuum- en decoratier, de biblio-/mediatheek en de afdeling beeldmedia), over inschrijving, financiën, fondsen, beurzen, verzekeringen en dergelijke. Voor informatie over ondernemerschap en de zakelijke aspecten van de beroepspraktijk in de kunsten kunnen studenten terecht bij de website www.beroepkunstenaar.nl die door AHK is ontwikkeld. Het intranet van de AHK (MyAHK) wordt dit jaar nog geheel vernieuwd: het wordt gebruiksvriendelijker gemaakt en aangepast aan mobiele apparaten. Verder zal er een eigen interactieve informatie- en leeromgeving worden toegevoegd aan de applicatie.

3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting: Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

De visitatiecommissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie de toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties als **goed**. De visitatiecommissie heeft kunnen vaststellen dat de opleidingen een evaluatie- en toetsstelsel hanteren dat valide, objectief en transparant is: de toetsen en evaluaties zijn gebaseerd op de specifieke leerdoelen en onderwijsvormen van elk vak en de opleidingen maken per onderwijsonderdeel gebruik van beoordelingsformulieren die voorafgaand aan de evaluatie aan studenten worden voorgelegd. De objectiviteit wordt ook gewaarborgd doordat bij producties, stages en afstudeerprojecten altijd meerdere beoordelaars betrokken zijn. Voorts prijst de commissie de centrale rol van de halfjaarlijkse semesterbeoordelingen binnen de beoordelingssystematiek van de opleidingen, waarbij studenten door het hele docententeam vakoverstijgend en integraal op hun ontwikkeling worden beoordeeld op basis van de geformuleerde competenties en leerdoelen. Deze vorm van evaluatie garandeert de intersubjectiviteit van de beoordelingen en zorgt ervoor dat de beoordelingscriteria actueel blijven in relatie tot de eisen in het beroepenveld. Wel is de visitatiecommissie van mening dat de opleidingen meer zouden kunnen profiteren van bestaande visies op beoordelingen binnen hun eigen muren. De examencommissie zou daarbij een sterkere rol kunnen krijgen in het stroomlijnen en afstemmen van evaluatie- en beoordelingsprocedures.

De visitatiecommissie heeft kunnen vaststellen dat het gerealiseerde niveau van de studenten over de gehele breedte goed is en voldoet aan de normen van een hbo-opleiding in theater. De commissie heeft van elke opleiding de afstudeervoorstellingen van tenminste 15 studenten bezocht en de bijhorende afstudeerscripties/essays beoordeeld. Zij is onder de indruk van de manier waarop de studenten de doelstellingen van de opleidingen realiseren: zij zijn vaktechnisch bekwaam en dragen zelfbewust hun kunstenaarschap uit. Studenten en alumni met wie de commissie gesproken heeft zijn gedreven, hebben een eigen en zelfbewuste visie op hun vak en kunnen de plaats daarvan binnen het theaterdomein en de samenleving als geheel uitstekend onder woorden brengen.

Valide en betrouwbaar

De visitatiecommissie heeft kunnen vaststellen dat de opleidingen de validiteit en betrouwbaarheid van haar toetsen en beoordelingen op verschillende manieren waarborgen. Afgaande op de gesprekken die de commissie voerde met studenten en alumni, alsmede op het materiaal dat de opleidingen ter beschikking stelden, kan de commissie vaststellen dat de evaluaties en toetsen representatief zijn en dat studenten beoordeeld worden op de kennis en vaardigheden die in de eindtermen van de opleiding zijn vastgelegd. De opleidingen dragen er zorg voor dat de kennis en vaardigheden van studenten gericht geëvalueerd en getoetst worden. De evaluaties en toetsen die de programma's inzetten, zijn gebaseerd op de specifieke competenties, leerdoelen en onderwijsvormen die zij aanbieden. De transparantie en objectiviteit van de toetsen wordt gewaarborgd door van te

voren vast te leggen wat de toetsvormen en -onderdelen zullen zijn in beoordelingsformulieren en worden ondersteund door het gebruik van een studentendossier. Ook de manier waarop binnen de projecten en producties gezamenlijk geëvalueerd wordt garandeert dat de beoordelingen intersubjectief zijn en verantwoord tot stand komen. De commissie is zeer positief over de halfjaarlijkse semesterbeoordeling waarin de ontwikkeling van de student en de verwerving van competenties centraal staan. De opleiding beoordeelt dan met het gehele docententeam integraal de individuele progressie van de studenten. Daarbij wordt gekeken naar hun vaktechnische beheersing, theoretische kennis, professionele attitude en het vermogen om zich toe te leggen op de ontwikkeling van hun eigen kunstenaarschap.

De halfjaarlijkse semesterbeoordelingen zijn volgens de commissie een uitstekend instrument dat ervoor zorgt dat beoordelingen valide, betrouwbaar en

transparant zijn. Bovendien garanderen deze beoordelingen een voortdurende reflectie op de relevantie van de beoordelingscriteria binnen de opleidingen. Wel zou de commissie de opleidingen willen aanmoedigen om de controlerende en initiërende rol van de examencommissie te versterken en ernaar te streven van elkaars *best practices* te leren. Hoewel de commissie zich realiseert dat iedere richting een eigen invulling geeft aan de geformuleerde competenties en haar toetsing daarop afstemt, denkt zij dat de Theaterschool als geheel zou profiteren van het stroomlijnen van de (methodieken binnen de) beoordelingsystemen.

Beoordelingen afzonderlijke vak en/of onderdelen

Vrijwel alle vakken en onderdelen worden afgesloten met een beoordeling. De beoordeling is gebaseerd op leerdoelen die per vak of cluster zijn geformuleerd, met daaraan gekoppeld de beoordelingscriteria die van de competenties zijn afgeleid. Deze zijn per vak of cluster vertaald naar beoordelingsformulieren, die door de docent voorafgaand aan de evaluatie met studenten worden ingevuld. Na afloop van het vak of onderdeel bespreekt de docent of begeleider, meestal in groepsverband, zijn beoordelingen van de afzonderlijke studenten. Soms volgt er een evaluatiegesprek waarin studenten uitspraken kunnen doen over hoe zij de lessen hebben ervaren en gewaardeerd.

In de kernvakken en de technisch ondersteunende vakken komt de beoordeling meestal tot stand naar aanleiding van observaties. De centrale vraag is dan of de student tot een bepaald niveau vorm kan geven aan wat hij heeft geleerd en of de kwaliteit van de uitvoering van het werk voldoende is. Bij OTT, OPP speelt een schriftelijke toets en bij Mime en Theaterdocent een zelfevaluatie van de student een rol in de beoordeling van deze vakken. Beoordeling van het onderwijs in werkgroepverband (theorievakken) is gekoppeld aan schriftelijke toetsen, werkstukken en/of mondelinge presentaties. Er kan sprake zijn van een sanctionerende beoordeling. Bij een onvoldoende beoordeling moet de toets opnieuw worden gedaan; het werkstuk of de paper moet (gedeeltelijk) worden herschreven. Naar aanleiding van deze herkansing vindt opnieuw beoordeling plaats.

De beoordeling naar aanleiding van producties, projecten en voorstellingen heeft de vorm van een evaluerend gesprek met alle studenten die aan de productie hebben meegewerkt. Dit gebeurt onder leiding van de artistiek leider en/of in aanwezigheid

van de (gast)docent, regisseur of begeleider(s). De studenten schrijven individueel een reflectieverslag (bij Docent Theater in de vorm van een persoonlijk blog) dat de basis vormt voor een evaluatie van zowel het groepsproces als het resultaat. In deze werkvorm komen vrijwel alle competenties samen, waarbij er ook gekeken wordt naar de rol en de aanpak van de student, de ontwikkeling die hij tijdens het proces doorgemaakt heeft en de wijze waarop hij binnen het proces met anderen heeft samengewerkt. De volgende aspecten komen aan bod:

- De kwaliteit van de groepsprestatie: het niveau van de artistieke en ambachtelijke competenties. Er vindt reflectie plaats op het leereffect dat de voorstelling met betrekking tot deze competenties heeft gehad voor de groep als geheel.
- De kwaliteit van het groepsproces: zowel het creatieve proces (concept, aanpak, planning) als het samenwerkingsproces (de werkwijze, samenwerking, en rollen daarbinnen). Indien nodig wordt aandacht besteed aan de rol die individuele studenten binnen het geheel hebben gespeeld.

Bij samenwerkingsprojecten waaraan studenten van verschillende opleidingen deelnemen (zoals die binnen het Creative Team) beoordelen studenten ook elkaar via een peerassessment standaardprocedure. Studenten schrijven dan niet alleen een reflectieverslag over het proces en hun eigen rol daarbinnen (zoals na afloop van groepsprojecten) maar beoordelen ook hun collegastudenten op basis van een aantal relevante competenties, de fase van de opleiding en de eventuele specifieke leerdoelen waaraan zij gewerkt hebben.

De opleiding Docent Theater hanteert bij het beoordelen dezelfde uitgangspunten en werkwijzen als de opleiding Theater. Een extra element vormt de landelijke kennisbasis die voor de opleiding is vastgesteld binnen het project *10voordeleraar*. Aangezien er voor deze kennisbasis geen landelijke toetsen worden ontwikkeld, neemt de opleiding de komende jaren deel aan het peer review project, dat gericht is op de borging van de kennisbasis in de opleidingen.

Resultaten van toetsen en beoordelingen worden bijgehouden in een individueel studentendossier en de behaalde studiepunten worden digitaal vastgelegd in het studievolsysteem Alluris. Het studentendossier bevat alle informatie die de opleiding heeft van de student: alle beoordelingen, reflectieverslagen en verslagen van de integrale beoordelings-vergaderin-

gen. Ook de afstudeerovereenkomst, het stageverslag, essays en een eventuele scriptie worden in dit studentendossier opgenomen. Het dossier geeft een overzicht van de ontwikkeling die de student heeft doorgemaakt en de overwegingen die daaraan ten grondslag liggen. Het studentendossier is daarmee nog een instrument voor de waarborging van de objectiviteit en transparantie van de beoordelingssystematiek.

Integrale beoordelingscyclus

Tweemaal per jaar vindt per jaargroep een integrale competentiegerichte beoordeling plaats. Deze integrale beoordeling is de kern van het beoordelingssysteem van de opleidingen. Alle docenten die dat semester hebben lesgegeven nemen deel aan deze beoordelingsvergadering, waarin alle studenten individueel worden besproken en beoordeeld. Vooraf zijn de prestaties van de studenten in alle afzonderlijke vakken en onderdelen van dat semester al door de betreffende vakdocent per vak beoordeeld en met de studenten besproken. Deze beoordelingen worden in de integrale beoordeling ingebracht en vormen het uitgangspunt voor een inhoudelijk gesprek per student over de brede, vakoverstijgende ontwikkeling die de student heeft laten zien met betrekking tot de geformuleerde competenties en leerdoelen. Dit gesprek wordt geleid en aangestuurd door een voorzitter, meestal de artistiek leider van de opleiding. De keuzes die de student heeft gemaakt, zijn eigen verantwoording daarvan en de reflectie daarop worden uitvoerig besproken. Van belang daarbij is of het beeld dat de student heeft van zijn eigen ontwikkeling klopt met het beeld dat de docenten daarover hebben. Het doel is tot een integraal oordeel te komen. Dit oordeel overstijgt de beoordelingen van de afzonderlijke vakken en is bepalend voor het (al dan niet) toekennen van studiepunten. Elk semester staat voor 30 studiepunten. 20 studiepunten worden toegekend op basis van actieve participatie aan het onderwijs en 10 studiepunten op grond van een positieve integrale beoordeling.

De artistiek leider is samen of in samenspraak met de studiebegeleider en/of een of meer kerndocenten verantwoordelijk voor de terugkoppeling van de uitkomsten van de integrale beoordeling naar de studenten. Dit gebeurt met iedere student afzonderlijk, met uitzondering van de richting regie en het eerste jaar van de ATKA, waar dit in groepsverband plaatsvindt. De resultaten van de integrale be-

oordeling en de afspraken die naar aanleiding daarvan zijn gemaakt worden door de artistiek leider of studiebegeleider vastgelegd en bewaard in een individueel studentendossier. In de volgende semesterbeoordeling speelt de voortgang ten aanzien van het bereiken van deze individuele doelen een belangrijke rol, waarna bijstelling plaatsvindt en de beoordelingscyclus opnieuw wordt doorlopen.

De integrale beoordelingsvergaderingen zijn niet alleen belangrijk voor de studenten, maar ook voor de docenten en de opleiding. In deze vergaderingen worden op een organische wijze gezamenlijk de normen voor de beoordeling van studenten op basis van de gedragsindicatoren/ beoordelingscriteria gewogen en eventueel aangepast naar aanleiding van de ontwikkelingen in de beroepspraktijk. De docenten nemen vanuit de diverse werkplekken in de beroepspraktijk hun eigen normen en waarden mee en wisselen deze tijdens de vergaderingen uit met hun collega's. De normen die gehanteerd worden zijn dus intersubjectief en worden in het perspectief van het specifieke talent van de student toegepast. Er ontstaat daarmee ook een gemeenschappelijk discours en waarden- en normensysteem waarmee in evaluatieve zin over de studenten en de beoordelingscriteria wordt gesproken.

Beoordelingen door gastdocenten en van stages

Omdat gastdocenten niet altijd ingevoerd zijn in de beoordelingssystematiek van de opleiding en een beperkt perspectief hebben op de ontwikkeling van de afzonderlijke studenten, is de beoordeling die zij geven anders van karakter. De opleidingen hechten desalniettemin veel waarde aan de beoordeling door gastdocenten, juist vanwege hun inbreng als *outside eyes*. Zij kunnen als geen ander de kwaliteit van studenten beoordelen in relatie tot de beroepspraktijk. Bovendien maken studenten hierdoor kennis met verschillende beoordelingsvisies en met de discussie over kwaliteit die in de beroepspraktijk voortdurend in alle complexiteit plaatsvindt. Dit levert voor veel studenten vaak belangrijke inzichten op. Doordat de reguliere docenten de presentaties van projecten en voorstellingen van gastdocenten bijwonen, en omdat zij kennis nemen van de beoordelingen van de studenten door deze gastdocenten, ontstaat een volledig beeld van de ontwikkeling die de student in zo'n productie of project heeft doorgemaakt. Dit beeld wordt – ook als de begeleidende gastdocent niet aanwezig kan zijn – betrokken in de integrale beoordeling van de student.

De toetsing en beoordeling van stages en assistentschappen maakt deel uit van het stagebeleid per opleiding/richting. Bij de opleidingen Docent Theater, OPP en OTT heeft de stage een andere invulling en weegt over het algemeen zwaarder dan bijvoorbeeld bij de richting Regie, waar de stage bestaat uit een regie-assistentschap. Voor de aankomend regisseur staan daar wel meer eigen projecten tegenover. Bij de ATKA en de Mime bestaat de stage meestal uit het volwaardig meewerken aan een voorstelling in de praktijk. De stagebegeleider van de opleiding voert tenminste tweemaal per stage een gesprek met de student waarin de voortgang aan de hand van de leerdoelen wordt geëvalueerd en beoordeeld. De stagebegeleider vanuit de beroepspraktijk beoordeelt de student aan het eind van de stage op zijn functioneren en zijn vakkundigheid naar aanleiding van de stagedoelen. De student schrijft een stageverslag waarin de eigen werkzaamheden gerelateerd zijn aan de van tevoren op gestelde stagedoelen, de reflectie daarop en de verkregen inzichten. Aan de hand van het stageverslag en de beoordeling door de externe stagebegeleider vindt als afsluiting een afrondend beoordelingsgesprek plaats tussen de begeleider van de opleiding en de student. De beoordeling van de externe begeleider wordt hierin betrokken, maar de artistiek leider en de stagebegeleider vanuit de opleiding zijn verantwoordelijk voor het eindoordeel. De stage maakt bij alle opleidingen deel uit van de afstudeerovereenkomst.

Bindend negatief studieadvies

Studenten en docenten hebben tijdens het eerste jaar de tijd om te beoordelen of ze met elkaar door willen. Voor de student gaat het om de vraag of de opleiding voldoet aan de verwachtingen en het beroepsperspectief hem nog steeds bevalt. De opleiding gebruikt het jaar om te beoordelen of de betreffende student de potentie die hij bij de selectie toonde ook echt gaat waarmaken. De opleiding beoordeelt dan of de student op basis van de ontwikkeling die hij laat zien in het eerste jaar na vier jaar als startbekwame beroepsbeoefenaar aan de slag zou kunnen gaan. Dit wordt meestal aan het eind van de propedeutische fase bepaald in de integrale beoordelingsvergadering. Als een student niet aan de eisen voldoet en/of het docententeam van mening is dat de betreffende student onvoldoende voortgang heeft geboekt of ontwikkelperspectief aan de dag legt, kan een student een negatief bindend studieadvies krijgen. Dit betekent dat

hij zijn studie moet staken en zich niet opnieuw voor dezelfde studie kan inschrijven. De student wordt tijdig van het voornemen tot het geven van een bindend studieadvies op de hoogte gesteld, zodat hij zijn ontwikkeling nog kan proberen bij te sturen.

Het resultaat van de integrale beoordelingsvergadering aan het eind van het eerste jaar kan ook zijn dat de propedeuse met een half jaar wordt verlengd. Dit kan betekenen dat bepaalde onderdelen opnieuw moeten worden gevolgd of dat de student zich gedurende het komende semester aantoonbaar dient te ontwikkelen op een aantal duidelijk aangegeven competenties en leerdoelen. Tijdens de daarop volgende integrale beoordelingsvergadering wordt bekeken of de student voldoende voortgang heeft geboekt en als nog aan de gestelde eisen voldoet. Zo ja, dan haalt hij zijn propedeuse. Als dit niet het geval is dan krijgt hij als nog het bindend advies zijn studie te staken. Tijdens de rest van de studie vindt een dergelijke integrale sanctionerende beoordeling niet meer plaats, wel kan op onderdelen sanctionerend worden beoordeeld.

Afstudeerfase

De afstudeerfase van de opleidingen vindt plaats in het derde en vierde jaar, bij sommige richtingen alleen het vierde jaar. Voorafgaand aan de toelating tot de afstudeerfase is er een sanctionerend 'groenlichtmoment' waarop de beoordelingsvergadering of commissie van examinatoren vaststelt of de student in aanmerking komt om af te studeren. Als hij groen licht krijgt, bepaalt de student waaraan hij in de afstudeerfase wil werken en stelt in overleg met zijn artistiek leider of begeleider een afstudeerovereenkomst op. Naast een aantal verplichte elementen zoals deelname aan producties, een aantal verplichte studieonderdelen zoals een scriptie of essay en stage(s), is er ook ruimte voor eigen projecten of andere activiteiten, zoals het volgen van vakken bij andere opleidingen. De afstudeerovereenkomst staat centraal bij de beoordeling van het afstuderen. De opleidingen werken niet met een afsluitende meesterproef. Het eindwerk beslaat alle activiteiten die onderdeel zijn van de afstudeerfase en die vastgelegd zijn in de afstudeerovereenkomst. Bij OPP en OTT schrijven studenten een scriptie, bij Regie, Mime, Scenografie en Docent Theater schrijven studenten een essay of visiedocument en bij ATKA schrijven studenten een reflectieverslag. Deze documenten moeten met minimaal een voldoende zijn beoordeeld. Ter afsluiting van de opleiding vindt bij de meeste opleidingen een gesprek

plaats tussen de artistiek leider, de student, een of meer docenten en een externe stagebegeleider of gastdocent. Onderwerpen die aan de orde komen zijn: de ontwikkeling die de student tijdens de opleiding heeft doorgemaakt, het niveau dat de student heeft bereikt (gerelateerd aan de resultaten van het afstudeerplan en de competenties), de toekomstplannen en verwachtingen van de student.

Examencommissie

De examencommissie van de opleidingen bestaat uit drie kern- of stafdocenten van verschillende opleidingen, de twee beleids- en kwaliteitszorgmedewerkers en een extern lid. De commissie heeft een adviseerende, controlerende en signalerende functie. Periodiek wonen leden van de examencommissie beoordelingsvergaderingen van alle opleidingen bij, bestuderen de studentendossiers waarin de weerslag van de studievoortgang per student wordt vastgelegd en bezoeken vierdejaars producties. De examencommissie is ook verantwoordelijk voor het jaarlijks evalueren en eventueel actualiseren van de onderwijs- en examenregeling. Ten minste twee keer per jaar deelt de commissie haar observaties en aanbevelingen met de directie en de artistiek leiders in een plenaire bijeenkomst. De commissie vergadert ongeveer vijf keer per jaar en agendeert, via de directeur, bepaalde onderwerpen waarvan zij vindt dat deze aandacht behoeven. De visitatiecommissie is positief over de pro-actieve houding van de examencommissie en zou haar willen stimuleren om wat sterker in te zetten op het stroomlijnen van de beoordelingssystematiek binnen de opleidingen. De inhoudelijk invulling van de competenties verschilt wellicht per opleiding, maar de commissie denkt dat de methodieken meer op elkaar afgestemd zouden kunnen worden. Zo is er bij de masteropleidingen Theater en Film een feedback-methode ontwikkeld die zeer geschikt is voor beoordelingen in het kunstonderwijs. Ook denkt de commissie dat docenten baat zouden hebben bij meer structurele scholing in het evalueren en examineren.

Studentbeeld

De commissie oordeelt dat procedures en regels aangaande toetsing en beoordeling inzichtelijk zijn voor studenten en dat er een voortdurende reflectie is op de competenties waarop studenten worden beoordeeld per vak. Ook worden studenten op zorgvuldige wijze op de hoogte gebracht van de resultaten van de halfjaarlijkse semesterbeoordelingen. De opleidingen

besteden veel aandacht aan de beoordelingsprocedures en de omgang met feedback tijdens het eerste jaar, om studenten vertrouwd te laten worden met de beoordelingssystematiek van de Theaterschool. Daarnaast leggen de docenten aan het begin van een lessenreeks uit wat hun vak inhoudt, wat zij van de studenten verwachten, hoe er naar hun prestaties gekeken wordt en hoe de beoordeling aan het eind van de lessenreeks of het blok tot stand komt. Studenten kunnen via de secretariaten hun studentendossier inzien. De OER staat op het intranet.

In de gesprekken die de visitatiecommissie voerde met studenten en alumni werd duidelijk dat zij zeer tevreden waren over de manier waarop zij werden beoordeeld. Zij gaven aan dat docenten hun oordeel goed motiveren en voorafgaand aan een vak goed uitleggen wat de beoordelingscriteria zullen zijn. Ook in de programma-evaluaties onder vierdejaars studenten Theater worden toetsen en beoordelingen hooggewaardeerd met een 4,1 op een schaal van 1 tot 5. Dit is een aanzienlijke stijging ten aanzien van 2010 toen de gemiddelde waardering op 3,5 uitkwam. Met name de aandacht die er wordt besteed aan de persoonlijke artistieke ontwikkeling van de student en het inzicht dat studenten daardoor krijgen in hun sterke en zwakke kanten worden beiden met een 4,3 als hoogste gewaardeerd. Studenten Docent Theater geven toetsen en beoordelingen in 2013 een 3,5. Deze iets lagere, maar wel voldoende score verklaart de opleiding Docent Theater uit het feit dat deze studenten te maken hebben gehad met een onzekere periode zonder vaste artistieke leiding. Uit de resultaten van de NSE (Nationale Studenten Enquête) blijkt dat de vragen over toetsing en beoordeling zowel bij Theater als Docent Theater goed scoren, met gemiddeld een 3,7.

Gerealiseerd eindniveau

De visitatiecommissie is positief over het eindniveau van de studenten Theater en Docent Theater. Leden van de commissie hebben in juni 2014 de eindvoorstellingen van ten minste 15 studenten van beide opleidingen bezocht en ook de eindschrijftjes/essays/reflectieverslagen van deze studenten gelezen. De commissie is van oordeel dat het niveau van de afgestudeerden goed is en stelt vast dat studenten zowel vaktechnisch als artistiek de eindkwalificaties van de opleidingen realiseren. In de gesprekken die de commissie voerde met vierdejaars studenten en recente

alumni werd zij getroffen door de gedrevenheid die de studenten ten toon spreidden en de zelfbewuste manier waarop zij hun vak beoefenen. De commissie stelt vast dat studenten Theater en Docent Theater zeer goed doordrongen zijn van de huidige dynamiek in het werkveld en dat zij de vakbekwaamheid en artistieke kracht hebben om bij te dragen aan de discipline. Sommigen doen dit door nieuwe vormen van theatermaken te initiëren, anderen, bijvoorbeeld studenten van OTT, zijn juist door hun expertise uiterst gewild bij theaterinstellingen en productiehuisen.

Dat afgestudeerden startbekwaam zijn en de eindkwalificaties beheersen blijkt uit het feit dat afgestudeerden vrijwel allemaal terecht komen in uitvoerende, coördinerende en soms ook leidinggevende functies in het theater, de kunsteducatie en/of de creatieve industrie. Sommigen hebben (al dan niet samen met collega's uit dezelfde lichting) een plek in het gesubsidieerde of het 'vrije' circuit verworven en nieuw theateraanbod gecreëerd. De commissie constateert bovendien dat afgestudeerden van de Theaterschool hooggewaardeerd worden door de vakpers en dat aanzienlijk veel alumni prestigieuze prijzen hebben gewonnen in het recente verleden. Daarnaast zijn er verscheidene zeer succesvolle alumni die als ambassadeurs van de Theaterschool optreden.

De opleidingen maken periodiek een 'werkveldanalyse' om na te gaan waar de alumni terechtkomen na het afstuderen. Hiervoor wordt bij alle afgestudeerden van de afgelopen periode navraag gedaan naar hun huidige werkzaamheden. Ook neemt de Theaterschool jaarlijks deel aan de Kunsten-Monitor waarin aandacht besteed wordt aan de werkgelegenheid en de intrede op de arbeidsmarkt. Uit de Kunsten-Monitor 2013 blijkt dat de overgrote meerderheid van de afgestudeerden van zowel de opleiding Theater als Docent Theater anderhalf jaar na afstuderen werkzaam is in het vakgebied, op het niveau van de opleiding en veelal in een zelfstandige beroepsuitoefening. Er is op korte termijn na het afstuderen vrijwel geen negatief effect van de economische recessie zichtbaar. Wat de alumni van de opleiding Docent Theater betreft, blijkt uit een recent afgenomen enquête (gehouden onder afgestudeerden uit de periode 1990-2013) dat de meeste alumni werkzaam zijn of zijn geweest in de buitenschoolse kunsteducatie (87%), het amateurveld (69%), het voortgezet onderwijs (65%), podia/festivals (64%), het hoger beroepsonderwijs (51%) en het basisonderwijs (49%).

Bijlagen

Bijlage 1 Visitatiecommissie

Deze notitie is volgens het NVAO-format opgesteld.

Overzicht panelleden

Naam (inclusief tituluur)	Rol (voorzitter / lid / student-lid)	Domeinskundige (ja / nee)
Drs R.R. van Aalst	voorzitter	nee
C. Debets	lid	ja
A.M. Lambrechts lic.	lid	ja
Drs M. Merx	lid	ja
I. Volkers	studentlid	ja

III Secretaris/Coördinator

Naam (inclusief tituluur)	Gecertificeerd d.d.	
Dr J.M. (Jesseka) Batteau	Oktober 2011	

IV Korte functiebeschrijving van de panelleden (1 regel)

1	Raoul van Aalst treedt regelmatig op als voorzitter van AeQui visitatiecommissies
2	Cees Debets is directeur Theater aan het Spui, Den Haag
3	An-Marie Lambrechts is artistiek coördinator bij Toneelhuis Antwerpen en als gastdocent verbonden aan de KU Leuven opleiding Theaterwetenschap
4	Moniek Merx is Artistiek Directeur Maas theater en dans (Rotterdam), en docent theater aan de HKU
5	Iris Volkers studeerde in de periode 2012-2014 B Docent Theater bij ArtEZ in Arnhem en studeert vanaf september 2014 Europese Studies aan de Universiteit van Amsterdam

V Overzicht deskundigheden binnen panel¹

Deskundigheid	De deskundigheid blijkt uit:
a. deskundigheid ten aanzien van de ontwikkelingen in het vakgebied	De heer Debets is op bestuurlijk vlak actief in het vakgebied, en vervult diverse relevante adviesfuncties. Mevrouw Lambrechts is artistiek coördinator bij Toneelhuis Antwerpen en als gastdocent verbonden aan de KU Leuven, opleiding Theaterwetenschap. Mevrouw Merx is Artistiek Directeur bij Maas theater en dans. Tevens treedt ze regelmatig op als gastdocent bij de HKU en de Toneelacademie Maastricht (Hogeschool Zuyd).
b. internationale deskundigheid	De heer Debets voert diverse internationale projecten uit o.a. op het gebied van jeugdtheater in Berlijn. Verder organiseert hij BorderKitchen. Mevrouw Lambrechts artistiek coördinator bij Toneelhuis Antwerpen, verbonden als extern gecommitteerde aan de RITS School of Arts te Brussel, en als gastdocent verbonden aan de KU Leuven.
c. werkvelddeskundigheid in het voor de opleiding relevante beroepenveld	De heer Debets is directeur Theater aan het Spui, Den Haag. Verder is hij lid van de werkgroep Cultuureducatie in het Haagse Onderwijs (de cie. Van Wieringen). Tot voor kort was hij voorzitter van de Haagse jeugdtheaterschool.

¹ N.B. De secretaris is GEEN panellid

	<p>Mevrouw Lambrechts artistiek coördinator bij Toneelhuis Antwerpen.</p> <p>Mevrouw Merkx is Artistiek Directeur bij Maas theater en dans. Maas (voorheen Max.) richt zich op producties door en voor jongeren.</p>
d. recente ervaring met het geven of ontwikkelen van onderwijs op het desbetreffende opleidingsniveau (bachelor of master) en oriëntatie (hbo of wo) alsmede deskundigheid ten aanzien van de door de opleiding gehanteerde onderwijsvorm(en) ²	<p>De heer Debets voert diverse projecten uit met de KABK Den Haag en Media en Technologie HKU (Utrecht). Tevens projecten uitgevoerd in Berlijn.</p> <p>Mevrouw Lambrechts treedt regelmatig op als jurylid (gecommitteerde) bij RITS School of Arts (Brussel). Voorts is zij gastdocent bij de opleiding Theaterwetenschap van de KU Leuven.</p> <p>Mevrouw Merkx treedt regelmatig op als gastdocent bij de HKU en de Toneelacademie Maastricht . Verder schreef zij het boek Eerste Hulp bij Theater, een standaardwerk voor de Docent Theateropleidingen in Nederland.</p>
e. visitatie- of auditdeskundigheid	De heer van Aalst treedt regelmatig op als voorzitter van AeQui visitatiecommissies.
f. studentgebonden deskundigheid	Mevrouw Volkens studeerde in de periode 2012-2014 B Docent Theater bij ArtEZ in Arnhem en studeert vanaf september 2014 Europese Studies aan de Universiteit van Amsterdam

² Hieronder worden bijvoorbeeld verstaan afstandsonderwijs, werkplekgerelateerd onderwijs, flexibel onderwijs, competentiegericht onderwijs of onderwijs voor excellente studenten.

Bijlage 2 Programma visitatie

Dag 1: maandag 6 oktober 2014

TJJD	GESPREKSGROEP/ ACTIVITEIT	WIE
9.00	aankomst panel	ontvangst door Jan Zoet
9.00 – 10.30	interne voorbespreking panel	
10.30 – 11.00	directeur en lector	Jan Zoet (directeur) Marijke Hoogenboom (lector)
11.00 – 12.00	rondleiding gebouw, faciliteiten en diensten: korte impressies van lessen en kennismaking coördinatoren	Jan Zoet en Jeroen de Beer (assistent van de directeur)
12.00 – 12.30	inloopspreekuur, tevens bestudering van documenten	
12.30 – 13.30	lunch (panel intern) en documentbeoordeling	
13.30 – 14.15	examencommissie	Fien Bloemen (voorzitter) Klaas Backx (secretaris) John Taylor (docentlid) Jair Stranders (docentlid) Marianne Gerner (extern lid)
14.15 – 15.15	vertegenwoordigers werkveld	Marjorie Boston, artistiek directeur, Theater MC (verhinderd) Thibaud Delpout, regisseur o.a. De Utrechtse Spelen Sigi Giesler, hoofd productie Holland Festival Vivian Lampe, directeur Amsterdamse Jeugdtheaterschool Marie-Anne Rudolphi, directeur Theaterzaken Via Rudolphi, zakelijke leiding Theatergroep Carver (tevens lid Commissie van Advies van de Theaterschool) Gerardjan Rijnders, regisseur, schrijver, theatermaker Marcel Sijm regisseur o.a. De Nationale Reisopera Mark Timmer, artistiek directeur Theater Frascati en lid commissie van advies Theaterschool
15.15 – 16.30	alumni	Johannes Bellinkx (Mime) Simone van Bennekom (ATKA) Marlies Germanus (OPP) Wouter Janmaat (OTT) Karljin Kistemaker (Regie) Marijke Schaap (OPP) Janne Sterke (SCE) Priscilla Vaudelle (Theaterdocent)
16.30 – 17.00	afsluiting van de dag; bespreekpunten voor dag 2 (panel intern)	

Dag 2: dinsdag 7 oktober 2014

TIJD	GESPREGSGROEPEN/ ACTIVITEITEN	WIE
9.00 – 9.15	aankomst en voorbereiding panel	
9.15 – 10.45	artistiek leiders	Tanya Hermsen (Theaterdocent) Javier Lopez Pinon (Regie tot sept 2014) Steven Van Watermeulen, (Regie per sept 2014) Peter de Kimpe (Scenografie) Loes van der Pligt (Mime) Gwenoële Trapman (OPP) Ruut Weissman (ATKA) Eddy Westerbeek (OTT)
10.45 – 11.45	docenten groep 1 (ATKA, Mime, Regie, Scenografie)	Marlies Heuer (Regie, Mime) Marijn de Langen (Mime) Maarten Lok (Mime) Maartje Reuven (Scenografie) Lidwien Roothaan (ATKA) Daphne Richter (Regie) Marc Varrning (Scenografie en nu van commissie van advies Theaterschool) Jeroen Woe (ATKA)
11.45- 12.45	docenten groep 2 (OPP, OTT en Theaterdocent)	Katja Hieminga (Theaterdocent) Corina Lok (Theaterdocent) Frances Sanders (Theaterdocent, ATKA) Jair Stranders (Theaterdocent, Mime, OPP) Wout van Tongeren (OPP) Judith Wendel (OPP, Scenografie) Allard Zoutendijk (OTT) Dianne Zuidema (OPP)
12.45- 13.15	lunch panel (intern) en documentbeoordeling	
13.15 – 14.30	studenten 2 ^e en 3 ^e jaar	Bram Anneveldt (OTT 2) Lusanne Arts (ATKA 3) Chiva Bons (Scenografie 2) Gerbrand Bos (Theaterdocent 2) Elias de Bruyne (Mime 3) Sterre Bijl (OPP 2) Babette Engels (ATKA 2) Marijn Graven (Regie 2) Sem Jonkers (Theaterdocent 2) Suzanne Kortbeek (OPP 3)
14.30 - 15.45	studenten afstudeerfase/4 ^e jaar	Floor Cremers (OPP 4) Neal Groot (OTT 4) Espen Hjort (Regie 3) Kim van den Langenberg (OPP 4) Myra van der Lee (Theaterdocent 4) Suze van Miltenburg (Theaterdocent 4) Eva van der Post (ATKA 4) Felix Schellekens (Mime 4) Koen Steger (Scenografie 4) Rik Witteveen (ATKA 4)
15.45 - 17.00	formuleren conclusies door het panel	
17.00 – 17.15	openbare terugkoppeling resultaten, afsluiting	

Bijlage 3 Kwantitatieve gegevens

1. Instroom, uitval en rendementen:

Opleiding BA Theater

Cohort	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Uitval eerste jaar		19%	24%	16%	17%	18%
Uitval uit de BA	36%	28%	29%	28%		
Rendement	60%	69%	66%			

Opleiding BA Docent Theater

Cohort	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Uitval eerste jaar		40%	36%	33%	8%	0%	25%
Uitval uit de BA	56%	50%	45%	50%			
Rendement	44%	50%	55%				

2. Gerealiseerde student-docentratio

BA Theater en BA Docent Theater:

1:7

3. Kwalificaties docenten

Op faculteitsniveau:

Graad	M	PhD
Percentage	22%	1%

4. Gemiddeld aantal contacturen

Studiejaar	1	2	3	4
BA Theater	23	23	17	5
BA Docent Theater	29	26	20	10

Bijlage 4 Eindkwalificaties

Competentiesets BA Theater

Uitstroomprofiel acteur

1. Creërend vermogen. De acteur is in staat om intuïties, waarnemingen, indrukken, ervaringen en ideeën (ook die van anderen) om te zetten in een theatrale vorm.
2. Visie: de acteur is in staat om een eigen visie op het vakgebied te verwerven, te communiceren en zichtbaar te maken in zijn werk.
3. Ambachtelijk vermogen. De acteur is in staat om op basis van analyse en reflectie een breed scala aan instrumentele en ambachtelijke kennis en vaardigheden te adapteren en toe te passen in theatrale productieprocessen en theaterproducten. Hieronder vallen de specifieke acteervaardigheden, het kunnen samenspelen, kennis van repertoire, theatergeschiedenis, theaterlandschap en cultuur.
4. Vermogen tot samenwerking. De acteur is in staat om vanuit de eigen expertise in een theatraal productieproces een actieve bijdrage te leveren en samen te werken.
5. Communicatief vermogen. De acteur is in staat om in verschillende beroepscontexten effectief en inspirerend te communiceren over zijn ideeën en voorkeuren.
6. Ondernemerschap. De acteur is in staat om zelfstandig vorm te geven aan een professioneel bestaan binnen het theaterwerkveld.
7. Omgevingsgerichtheid. De acteur is in staat om sensitief maatschappelijke ontwikkelingen te verbinden met eigen ervaringen als een inspiratiebron voor zijn werk.
8. Lerend vermogen. De acteur is in staat om zichzelf te blijven ontwikkelen, artistiek en professioneel.
9. Reflectief vermogen. De acteur is in staat om te reflecteren op eigen werk, eigen handelen en eigen ontwikkeling.
10. Innovatief vermogen. De acteur is in staat om door onderzoek bij te dragen aan de ontwikkeling van het vakgebied.

Uitstroomprofiel theatermaker

1. Creërend vermogen. De theatermaker is in staat om intuïties, waarnemingen, indrukken, ervaringen en ideeën om te zetten in een theatraal product.
2. Visie. De theatermaker is in staat om een eigen visie op het vakgebied te verwerven, te communiceren en zichtbaar te maken in zijn werk.
3. Ambachtelijk vermogen. De theatermaker is in staat om een breed scala aan instrumentele en ambachtelijke kennis en vaardigheden te adapteren en toe te passen in theatrale productieprocessen en theaterproducten. Hieronder vallen: inzicht in en beheersing van een productieproces, het vaktechnisch instrumentarium van de maker, analyse en verwerking van diverse theatrale ingrediënten en kennis van repertoire, theatergeschiedenis, theaterlandschap en cultuur.
4. Vermogen tot samenwerking. De theatermaker is in staat om vanuit de eigen expertise in een (multi- of interdisciplinair) theatraal productieproces een actieve bijdrage te leveren en samen te werken.
5. Communicatief vermogen. De theatermaker is in staat om in verschillende beroepscontexten effectief en efficiënt te communiceren over zijn visie en ideeën met betrekking tot een theaterproduct, zowel verbaal, non- verbaal, als in schrift.
6. Ondernemerschap. De theatermaker is in staat om zelfstandig vorm te geven aan een professioneel bestaan binnen het theaterwerkveld.
7. Omgevingsgerichtheid. De theatermaker is in staat om sensitief maatschappelijke ontwikkelingen te verbinden met eigen ervaringen als een inspiratiebron voor zijn werk.
8. Lerend vermogen. De theatermaker is in staat om zichzelf te blijven ontwikkelen, artistiek en professioneel.
9. Reflectief vermogen. De theatermaker is in staat om te reflecteren op eigen werk, eigen handelen en eigen ontwikkeling.
10. Innovatief vermogen. De theatermaker is in staat om door onderzoek bij te dragen aan de ontwikkeling van het vakgebied.

De competentiesets zijn per uitstroomprofiel verder uitgewerkt in gedragsindicatoren.

Competentiesets BA Docent Theater

De competentiesets van de opleiding Docent Theater zijn gebaseerd op de competentieprofiel voor docent kunstvakken (2012), waarbij er specifieke gedragsindicatoren zijn uitgewerkt voor de theaterdocenten.

1. *Artistiek competent:*

De kunstvakdocent/theaterdocent kan als kunstenaar met een eigen visie artistiek werk creëren en het artistieke proces inclusief een breed scala aan ambachtelijke kennis en instrumentele vaardigheden toepassen in onderwijs waardoor lerenden de betekenis van kunst ervaren, geïnspireerd raken en een eigen artistiek proces doorlopen.

Creërend

De beginnend theaterdocent:

- gaat scheppend en associatief om met intuïties, waarnemingen en indrukken, transformeert deze in artistieke ideeën en een eigen artistieke visie.
- draagt bij tot de totstandkoming van theatrale producten en aan de daaraan ten grondslag liggende artistieke keuzen op basis van zijn artistieke visie.
- vormt concepten, produceert en componeert materiaal, biedt het aan en levert een bijdrage aan repetities en uitvoeringen.
- toont in staat te zijn een verhaal zowel in handelingen als beelden te creëren en demonstreert inzicht in de manier waarop ervaringen en betekenissen overdragen.

Ambachtelijk

De beginnend theaterdocent:

- toont inzicht in de verschillende fasen van het theatrale maakproces.
- toont inzicht in principes van theatrale communicatie en hanteert deze vanuit een eigen expertise.
- past geëigende instrumenten en vaktechnieken binnen de verschillende fasen van het maakproces adequaat toe, verkent de grenzen en mogelijkheden van andere genres en theaterstijlen, analyseert en synthetiseert theatrale ingrediënten en verwerkt de uitkomsten in het productieproces.
- toont over brede en actuele kennis te beschikken van de kernconcepten, structuren, werkwijzen en theorieën van het theatermaken en van de historische en sociaal-maatschappelijke bedding daarvan.

2. *Pedagogisch-didactisch competent:*

De kunstvakdocent/theaterdocent beschikt als docent over de juiste pedagogische en didactische kennis en vaardigheden om op professionele wijze voor de individuele lerenden en voor groepen lerenden waarmee hij werkt, een veilige en krachtige leeromgeving tot stand te brengen waarin hij hen begeleidt hun mogelijkheden en ambities te ontdekken en ontwikkelen.

Pedagogisch

De beginnend theaterdocent:

- organiseert het productieproces zodanig dat ieder individu (ook in een multidisciplinair proces binnen een andere discipline) de ruimte krijgt om zich te ontwikkelen.
- richt de materiële en immateriële leeromgeving zo in dat interesse en het theatermaken wordt gewekt en levend gehouden.
- draagt bij aan realisatie en ontwikkeling van een (kunst)pedagogisch klimaat in het team of de organisatie.
- maakt keuzen met betrekking tot lesmethodes, mede op grond van een eigen (kunst) pedagogische visie.

Didactisch

De beginnend theaterdocent:

- gaat zowel bij de ontwikkeling van zijn onderwijs als bij de evaluatie uit van zijn vakmanschap als docerend theatermaker en houdt zich hierbij tot de school of instelling.
- stelt leerplannen en lesprogramma's op en stemt deze af met collegae.
- hanteert bewust en doelgericht diverse methoden en werkwijzen bij het ontwikkelen van verschillende vaardigheden van de lerenden op het gebied van spel en theater.
- hanteert verschillende werkvormen, biedt leersituaties aan waarin lerenden zich creërend en reflecterend kunnen ontwikkelen en bekwalen in artistieke en algemene zin.
- positioneert theater binnen het geheel van leeractiviteiten.
- adviseert en begeleidt bij culturele activiteiten, het samenstellen van een kunstdossier (kunstmentoraat) en draagt bij tot inzicht in de diverse kunstdisciplines en de samenhang daartussen.
- draagt bij aan realisering en ontwikkeling van (vak)didactiek binnen team/organisatie.

3. Interpersoonlijk competent:

De kunstvakdocent/theaterdocent heeft als docent en kunstenaar het vermogen een prettig leer- en werkklimaat te creëren waarin hij oog heeft voor persoonlijke relaties en waarin op een coöperatieve en constructieve manier door betrokkenen wordt gecommuniceerd en samengewerkt.

Communicatief

De beginnend theaterdocent:

- gebruikt kennis van groepsdynamische processen bij de omgang met de lerenden en bij de inrichting van zijn werk als theaterdocent.
- communiceert op creatieve wijze respectvol, informatief en overtuigend met ouders/verzorgers van de lerenden over de inhoud van het werk en over de voortgang van het leerproces.
- presenteert effectief en efficiënt, zowel schriftelijk als mondeling, het theatergezelschap, de productieplannen dan wel (de uitgangspunten van) het theaterproduct aan relevante doelgroepen.
- communiceert vanuit de eigen (spel) vaardigheden; expressief, speels, verbindend, uitnodigend, onderhoudend.
- communiceert met lerenden op inspirerende en overtuigende wijze over invallen, (tekst) interpretaties, ideeën en wensen voor het theaterproduct, en over de resultaten van verkenningen, experimenten en trainingen.

Samenwerken

De beginnend theaterdocent:

- stelt zich flexibel op bij het maken van een theaterproduct.
- draagt in technische en organisatorische zin bij aan een optimaal verloop van het repetitieproces en de voorstelling.
- werkt productief samen in een interdisciplinair team.
- overlegt constructief met collegae en verzorgt in teamverband vak- en disciplineoverstijgend werk in kunsteducatie en amateurtheater.
- legt contacten buiten de (onderwijs)instelling, onderhoudt deze en zet ze in voor uitvoering van vak(overstijgende) zaken.
- gaat effectief om met de verschillende rollen, verantwoordelijkheden en belangen in het productieproces van theatermaken.
- zet de eigen expertise in binnen het gezamenlijke artistieke proces van het theatermaken.

4. Omgevingsgericht competent:

De kunstvakdocent/theaterdocent kan als docent en cultureel ondernemer relevante ontwikkelingen in de samenleving signaleren en onderzoeken en ziet daarin de kansen en mogelijkheden om op een zakelijke en georganiseerde wijze de verbinding te leggen met zijn leer- en werkomgeving.

Omgevingsgerichtheid

De beginnend theaterdocent:

- legt verbanden tussen culturele en maatschappelijke uitingen en ontwikkelingen.
- plaatst culturele ontwikkelingen op het gebied van jeugdcultuur en interculturaliteit in een maatschappelijke context en relateert deze aan theater en educatie.
- toont kennis van de Nederlandse binnen- en buitenschoolse educatieve structuur.
- stelt zich op de hoogte van het werk en ideeën van vakgenoten en van kunstenaars uit andere disciplines en andere culturen.
- toont inzicht in de relaties tussen onderwijs, vorming en opvoeding binnen een sociaal- culturele context.
- maakt gebruik van kennis van culturele instellingen en het culturele aanbod in stad en regio.
- stimuleert lerenden tot interculturele belangstelling.

Cultureel ondernemen

De beginnend theaterdocent:

- vertaalt vragen en opdrachten vanuit het veld naar succesvolle theatrale en educatieve activiteiten en voert deze uit.
- kent bestaande publieksgroepen en kan nieuwe aanboren.
- treft zakelijke voorzieningen ten behoeve van zijn beroepspraktijk om ook op de lange termijn beroepsmatig zelfstandig als docent werkzaam te kunnen zijn.

5. Kritisch-reflectief competent:

De kunstvakdocent heeft als startbekwaam beroepsbeoefenaar een kritische en onderzoekende houding richting zijn eigen (kunst)pedagogische en artistieke handelen, beroepsopvattingen en persoonlijke concepten en kan deze systematisch bijstellen ten bate van zijn persoonlijke en professionele ontwikkeling.

Reflectief

De beginnend theaterdocent:

- laat zien inzicht te hebben in de eigen sterke en minder sterk ontwikkelde talenten en mogelijkheden in relatie met theater en het werk als theaterdocent.
- gaat professioneel om met het geven en ontvangen van kritiek, gebruikt kritiek van anderen om zichzelf verder te ontwikkelen

Groei en vernieuwing

De beginnend theaterdocent:

- toont een oriënterende en onderzoekende grondhouding.
- herkent nascholingsvragen, formuleert deze en is bereid tot deelname aan nascholing.
- staat open voor nieuwe inzichten en vaardigheden wat betreft methoden, technieken, materialen en de beroepsmatige invulling.
- is in staat de persoonlijke (kunst)pedagogische visie steeds verder te ontwikkelen.
- draagt individueel of met collegae bij aan adoptie en implementatie van onderwijsvernieuwingen.
- laat in het werk zien constant bezig te zijn met de eigen artistieke ontwikkeling en de eigen ontwikkeling als docent.

Bijlage 5 Bestudeerde documenten

- Kritische zelfevaluatie
- Samenvatting resultaten NSE (Nationale Studenten Enquête), 2013
- Oordelen studenten Studiekeuze 123, 2013
- Overzicht resultaten jaarlijks programma evaluaties onder vierdejaars
- Beschrijving lectoraten en onderzoek
- Overzicht Artists in Residence
- Overzicht van ingezet personeel: cv's docenten in dienst en gastdocenten, overzicht gastdocenten per opleiding, overzicht personeel in loondienst, inclusief aanstelling en opleidingsniveau
- Structurele samenwerkingsverbanden opleidingen
- Onderwijs- en examenregeling 2014-2015
- Notitie Eindwerken
- Prijzen studenten en alumni, 2007-2014
- Extracten uit dossiers van afgestudeerden per opleiding
- Voorbeelden van lesmateriaal per opleiding:
selectie opdrachtbeschrijvingen, readers, beoordelingsformulieren, tentamens, etc.
- Leerplannen en programmaoverzichten per opleiding
- Studiegidsen
- Jaarverslagen examencommissie: 2012-2013 en 2013-2014
- Beleidsagenda AHK 2014-2015
- Instellingsplan AHK
- Verslagen Managementteam
- Rapport NVAO Instellingstoets AHK 2013
- Kwaliteitsplan Theaterschool
- Resultaten Onderwijsevaluaties Theaterschool: programma-evaluaties 2013, actieplannen per opleiding (2013-2015, 2012-2014), evaluatiedossiers per opleiding, rapportages 4^e-jaars enquêtes 2013 per opleiding, verslagen gesprekken 4^e-jaars 2013 per opleiding
- Eindschrijftjes en eindwerken

Mime:	100611763		Scenografie:	100610587		Theaterdocent:	100610569
	100604733			100610926			100610310
	100610217			100612093			100608058
	100611200						100611739
	100611602	Techniek en Theater:		100610284			100611773
				100611523			100611774
Productie	100609003			100610281			100611892
Podiumkunsten:	100610288			100611619			100612329
	100610195						100608930
	100611915	Toneel en Kleinkunst:		100611304			100610224
				100608905			100610241
Regie:	100610312			100610240			100609735
	100604822			100610292			100610321
	100607824			100608951			100609661
				100609237			100609590
				100611528			100609188
				100611640			

Bijlage 6 Onafhankelijkheidsverklaringen

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring

voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de opleiding B Theater en B Docent Theater van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

C. De Betts

Datum:

6 okt '14

Plaats:

Amsterdam

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring

voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de opleiding B Theater en B Docent Theater van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

An. Marie van Soest

Datum:

6 oktober 2014

Plaats:

Amsterdam

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de opleiding B Theater en B Docent Theater van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

J.M. Bulteau

Datum:

6-10-2014

Plaats:

Amsterdam

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de opleiding B Theater en B Docent Theater van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

Iris Volleers

Datum:

06-10-2014

Plaats:

Amsterdam.

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring
voortgaand aan het beoordelingsproces

Ondertekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de opleiding B Theater en B Docent Theater van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

R. van Oalst

Datum:

6 oktober 2014

Plaats:

Amsterdam.

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring
voortgaand aan het beoordelingsproces

Ondertekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de opleiding B Theater en B Docent Theater van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

Moniek Mecha

Datum:

6/7/2014

Plaats:

A'dam.